

VÅR FUGLEFAUNA

Norsk Ornitologisk Forenings Tidsskrift

ÅRG. 3

NR. 4

1980

TRONDHEIM

Rapport fra NSKF'S virksomhet 1979¹

VIGGO REE

Den første rosenbrysttykknebben *Pheucticus ludovicianus*, i Norge; adult hann Utsira, Rogaland 13.5.1977.

The first Rose-breasted Grosbeak in Norway; adult male on Utsira, Co. Rogaland 13.5.1977. A first calendar year male was found at the same locality the same autumn (1.10). Foto: Ove Bryne.

Norsk Zoologisk Forening og Norsk Ornitologisk Forenings felles komité, Norsk navne- og sjeldenhetskomité for fugl (NNSK) hadde i perioden 1.1.-28.4. 1979 følgende sammensetning: Per-Göran Bentz (sekretær), Alv Ottar Folkestad, Gunnar Lid, Jan Michaelsen, Viggo Ree og Peter Johan Schei. Under årsmøtet på Lista ble Gunnar Lid og Peter Johan Schei den 28.4. skiftet ut med Jan Ove Gjershaug og Gunnar Numme, og Viggo Ree ble av komitéen valgt til ny sekretær. På dette årsmøtet kom det inn forslag om at NNSK skulle deles i 2 komitéer en navnekomité og en sjeldenhetskomité. Den 10.5. kom det beskjed fra NOF's formann om at

NOF's styre hadde vedtatt denne delingen. Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF - feil forkortelse oppført i *Vår Fuglefauna 1979* nr. 4, s. 213 siste setning i hovedteksten) fortsatte i 1979 imidlertid med de samme medlemmene som satt i NNSK i perioden 28.4.-10.5. 1979. På et NSKF-møte i Oslo 14.12. 1979 ble det vedtatt at komitéen fra 1.1. 1980 skulle følge kalenderåret m.h.t. sekretærarbeidet. Viggo Ree var således sekretær fram til utgangen av arbeidsåret 1979.

Komitéen har i løpet av 1979 hatt 2 diskusjonsmøter; et på Lista 28. april og et i Oslo 14. desember.

Fra 1978 har rapportperioden for navne- og sjeldenhetskomitéen fulgt

¹ Denne meddelelse nr. 5 fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF), NZF og NOF, er en fortsettelse av 4 tidligere meddelelser fra Norsk navne- og sjeldenhetskomité for fugl (NNSK), se Ree (1975, 1976), Michaelsen (1979) og Bentz (1979).

kalenderåret, og i tråd med tidligere praksis vedrørende rapportenes titler het den siste meddelelsen publisert i *Vår Fuglefauna 1979* nr. 3 (Bentz 1979): "Rapport fra NNSK's virksomhet 1978". På NSKF-møtet i Oslo 14.12. 1979 ble det imidlertid vedtatt at den årlige NSKF-rapporten fra 1980 skulle hete: "Sjeldne fugler i Norge i 1980 - en rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF), NZF og NOF". 1979-rapporten fra sjeldenhetskomitéen er altså den siste med denne ordlyd i tittelen. Denne rapporten inkluderer forøvrig kun funn av godkjente sjeldenhetssaker som har vært utsendt fra sekretæren i arbeidsåret 1979. 1980-rapporten fra NSKF vil imidlertid også inkludere behandlede funn fra dette året som er utsendt og godkjent i 1981. Denne praksisen vil bli fulgt også i senere årsrapporter i og med at NSKF-rapportene fra nå av er planlagt trykket i nr. 3 av *Vår Fuglefauna* hvert år.

I løpet av 1979 har komitéen mottatt hele 205 saker for behandling fra LRSK. I tillegg har NSKF behandlet 2 saker fra 1977 og en fra 1978 som tidligere var plassert under *avventes*. Av disse 208 sakene var 198 ordinære NSKF-saker, mens 10 var konsultasjonssaker. 180 saker ble *godkjent* (86,5%), 24 (11,6%) *ikke godkjent* og 4 (1,9%) er inntil videre plassert under *avventes*. Av de 180 godkjente sakene var 74 med belegg. Denne sterke økningen av antall mottatte saker er klar rekord i sjeldenhetskomitéens historie. Da undertegnede tok over som sekretær 28.4. 1979 så jeg det som påkrevet at komitéen burde komme helt ajour med hensyn til status for *alle* NSKF-arter/underarter. Dersom dette skulle oppnås ville det dessuten være ønskelig at eldre, uinnsendte observasjoner av NSKF-arter/underarter ble sendt inn til behandling ved siden av at flest

mulig observasjoner fra 1979 også ble sendt inn før utgangen av dette arbeidsåret. Dette førte til et tildels omfattende oppsøkende arbeid med henvendelser direkte til både observatører og LRSK, og inkluderte også forespørsler om og oppfordring til innsendelse av tidligere publiserte NSKF-saker i lokalitetskriftene som ikke var behandlet og godkjent (jfr. retningslinjene for LRSK, punkt 7). Under dette arbeidet ble det planlagt at NSKF-rapportene fra 1980 burde presenteres under den tidligere omtalte tittel, noe som ble tatt opp og vedtatt på NSKF-møtet 14.12. 1979. Dette var årsaken til den sterke økningen av antall mottatte NSKF-saker i 1979, noe som også resulterte i den meget høye godkjennelsesprosenten på 86,5 i det NSKF på forhånd var klar over at en stor prosent av de etterspurte eldre observasjonene ville bli godkjent pga. bl.a. eksisterende beleggsmateriale.

Endel saker blir sendt inn til NSKF som rene konsultasjonssaker, men etter behandlingen blir de betraktet som ordinære NSKF-saker. Det tilsvarende skjer også i omvendte tilfeller, og mange ganger har det vært noe vanskelig å komme fram til hvilken kategori de forskjellige sakene skal inkluderes i. Eksempler: Det har skjedd at innsendte NSKF-arter har vært feilbestemt av observatørene. Disse sakene blir da *ikke godkjent*, men resultatet har allikevel blitt *godkjente* NSKF-saker i det det dreier seg om andre NSKF-arter. En innsendt observasjon av rørdrum med fjærbelegg var en ordinær NSKF-sak. Resultatet ble imidlertid *ikke godkjent* i og med at fjæren stammet fra hubro. Observasjonen ble allikevel godkjent som dette, og ble dermed en konsultasjonssak. På tilsvarende måte ble en kalenderlerkeobservasjon med utførlig beskrivelse godkjent som snøspurv, og følgelig plassert under god-

kjent konsultasjonssak. En rekke innmeldelser under betegnelsene "ukjent fugl", *Anthus* sp., *Falco* sp. o.l. kan etter behandlingen ende opp som enten rene NSKF-saker eller som konsultasjonssaker. Det hele avhenger av resultatet av bedømmelsen.

I forrige rapport (Bentz 1979) ble antall påviste og godkjente fuglearter i Norge med Svalbard oppgitt til 392. Dette tallet skulle egentlig vært 394, i det artene rødhalevarsler og stortrappe ikke var kommet med, se avsnittet "Fuglenavnlisten - forklaring til de forskjellige kategoriene I-IV" i NNKF's rapport for 1979. Her blir det forøvrig opplyst at geirfuglen ikke er inkludert i den nye fuglenavnlisten av 1980. Ved å ta hensyn til denne vurderingen blir det korrekte tallet 393 ved utgangen av 1978. I løpet av arbeidsåret 1979 ble hele 8 arter godkjent av NSKF som nye for landet; mongollo, svartehavsmåke, franklinmåke, gulnebbgjøk, isabellasteinskvet, dvergspottesanger, rosenbryststykknebb og bobolink. Ved utgangen av 1979 var antall påviste og godkjente fuglearter innenfor norsk ansvarsområde således kommet opp i 401 på den såkalte A-listen. Denne listen inkluderer de 3 artene kanadagås, mandarinand og fasan, se siste avsnitt i NNKF's årsrapport for 1979. Den nye fuglenavnlisten av 1980 presentert i denne NNKF-rapporten inkluderer i tillegg 4 nye arter for landet påtruffet og godkjent i 1980. I løpet av 1979 er artene gulkinnand og gulhodetrupial godkjent av NSKF og tilføyet den norske B-listen. Forøvrig bør nevnes at observasjoner av krøllpelikan og blåstjert fra henholdsvis Rogaland juni 1976 og Finnmark mai 1969, er godkjent i 1979 og representerer de første funn av artene på den norske A-listen. Første funn av mangollo/ørkenlo er dessuten også godkjent i 1979. Dette stammer fra Rogaland i 1970. To nye

hekkearter for landet ble godkjent i 1979, nemlig pirol fra Vestfold 1972 og dvergmåke fra Rogaland i 1979. Sistnevnte art gjorde imidlertid hekkeforsøk i Rogaland i 1976, og dette funnet er verifisert av NSKF, se teksten for dvergmåke under godkjente saker i 1979. To underarter ble i 1979 dessuten godkjent som nye på den norske listen; krikkan, underart *Anas crecca carolinensis* og middelhavssteinskvet, underart *Oenanthe hispanica melano-leuca*. Dessuten er svarttrupe, underart *Saxicola torquata maura* blitt godkjent i 1979, og dette betyr at *Saxicola torquata maura/S.t.stejnegeri* forsvinner på den norske listen.

En tidligere godkjent observasjon av varsler, underart *Lanius excubitor pal-lidirostris* ble uteglemt i den tredje NNSK-rapporten (Michaelsen 1979): 1 indiv. 16.-25.10. 1976* Utsira, Rogaland (O. Bryne, O. K. Spikkeland og J. Stenersen jr.). Dette dreier seg om andre norske funn av denne underarten, og funnet er tidligere omtalt av Ree (1977b).

Delingen av NNSK til de to separate komitéene NNKF og NSKF medførte et behov for å få forandret endel på det tidligere NNSK-reglementet. Et nytt reglement for NNKF ble vedtatt på NOF's styremøte i Trondheim 5.10. 1979. Dette er senere presentert i *Vår Fuglefauna 1979* nr. 4 (Ree 1979). Et tillegg under punkt 4 i NNKF-reglementet ble vedtatt under NOF's styremøte på Elverum 25.4. 1980. På styremøtet i Trondheim 5.10. 1979 ble også reglementet for NSKF og retningslinjene for LRSK tatt opp til ny behandling etter at forslag var blitt oversendt fra NSKF's sekretær i brev av 24.9. Styret i NOF vedtok da med et par unntak samtlige forandringer og tillegg foreslått av NSKF. Det nye NSKF-reglementet og de nye retningslinjene for LRSK er som følger:

REGLEMENT FOR NSKF

Formål.

- 1) Kritisk bedømme observasjoner av sjeldne arter/underarter slik at tvilsomme registreringer kan siles ut.
- 2) Samle alle opplysninger om sjeldne/nye fuglearter/underarter i landet slik at man kan holde en fortløpende oversikt over faunasituasjonen.
- 3) Systematisere observasjoner av sjeldenheter for publisering.
- 4) Samle og formidle opplysninger vedrørende feltkjennetegn, formidle kontakt til personer som kjenner de aktuelle arter, diskutere problemene omkring rømte burfugler etc.

Sammensetning og funksjon.

- 1) Komitéen består av 6 medlemmer. Medlemmene utnevnes av NOF's styre for tre år om gangen. To medlemmer er på valg pr. år.
- 2) Et av komitéens medlemmer utpekes som sekretær av komitéen selv. Denne deltar vanligvis ikke i selve bedømmelsesarbeidet.
- 3) Sekretæren mottar tilsendt materiale og formidler kontakt med LRSK. Sekretæren sender interne NSKF-skjemaer til komitéens andre medlemmer, og observasjonsrapporter med eventuelt beleggmateriale i form av fotografier, lydbandopptak, fjær etc. sirkulerer blant medlemmene etter fastsatt liste.
- 4) Komitéen bør møtes minst en gang i året for bl.a. å diskutere vanskelige observasjonstilfeller.
- 5) Følgende arter/underarter skal bedømmes av NSKF:
 - a) Alle nye arter/underarter for landet.
 - b) Hekkefunn av arter/underarter som tidligere ikke har vært funnet rugende i landet.
 - c) Arter/underarter som av forskjellige årsaker er notert på spesiell vurderingsliste.
- 6) Komitéen gjennomgår og bedømmer observasjoner (= alle typer av registreringer) til følgende grupper:
 - a) *Godkjent*. I) Belegg foreligger, publiseres med*
II) Belegg mangler, publiseres med°
 - b) *Avventes* (observasjonsrapport, eventuelt beleggmateriale ikke tilstrekkelig, komitéen avventer ytterligere opplysninger fra LRSK for senere vurdering: Observasjoner som blir forskjellig vurdert av medlemmene, vil også bli plassert i denne gruppe, for senere å bli tatt opp til endelig vurdering på fellesmøte (se punkt 8).
 - c) *Ikke godkjent*.
Komitéen skal begrunne bedømmelse til kategori b) og c). Observatørene har adgang til å klage på saker som ikke er blitt godkjent. Disse kan sendes inn til LRSK med tilleggsopplysninger og kommentarer, og LRSK videresender sakene til NSKF for ny behandling.
- 7) For at en observasjon skal godkjennes kreves:
 - a) Beleggmateriale.
 - i) Selve fuglen(e), fjær eller deler av fuglen(e).
 - ii) Reir, egg eller eggskall.
 - iii) Fotografi eller filmopptak.
 - iv) Lydbåndopptak.
 - b) Utførlig beskrivelse.
- 8) Det forutsettes at komitéens medlemmer foretar en separat bedømmelse uavhengig av de andre komitémedlemmene. For at en observasjon skal plasseres i enten *godkjent I**, *godkjent II°* eller *ikke godkjent*, må minst 4 medlemmer gå inn for dette. En observasjon som 4 godkjenner, men som siste medlem plasserer i *ikke godkjent*, vil bli plassert under *avventes*, og tatt opp til endelig vurdering på fellesmøte. Likeledes vil en observasjon bli plassert under *avventes* dersom 4 medlemmer mener *ikke godkjent* og den siste *godkjent*. Øvrige forskjellige bedømmelsesresultater representerer vanskelige tilfeller og medfører plassering under *avventes*, for senere å bli tatt opp til endelig vurdering på fellesmøte. Dersom ett av medlemmene spesielt ønsker å diskutere en sak i fellesskap, skal saken plasseres under *avventes* uansett bedømmelsesresultat. Komitéens møter bør legges til steder hvor man har tilgang til litteratur og skinnsamling.
- 9) Normalt skal alle observasjoner sendes til komitéens sekretær via LRSK. LRSK er underlagt retningslinjer som er godkjent av styret i NOF. LRSK fungerer som bindeledd mellom observatørene og NSKF.
Sekretæren i NSKF sammenfatter en årlig rapport til NOF's medlemstidsskrift over ferdigbehandlede saker. Ingen observasjoner av fuglearter/underarter som er nye for landet eller som er oppført på spesiell liste, kan publiseres før de er godkjent av NSKF.

GENERELLE RETNINGSLINJER FOR LRSK I NORGE

Formål.

- 1) Samle observasjoner av fugl fra fylket/distriktet for å holde en fortløpende oversikt over den lokale faunasituasjonen for jevnlig publiseringer av fylkes/distriktsrapporter i NOF's medlemstidsskrift.
- 2) Bedømme observasjoner av arter/underarter som er sjeldne innen fylket/distriktet.

Sammensetning og funksjon.

- 1) Komitèen består av minst 3 medlemmer, hvorav en er formann. Eventuelle utskiftninger av komitèens medlemmer foretas av fylkesavdelingens styre.
- 2) Komitèen fungerer som bindeledd mellom observatørene i fylket/distriktet og NSKF/NOF's medlemstidsskrift.

- 3) Følgende arter/underarter skal bedømmes av LRSK:

- a) Alle nye arter/underarter for fylket/distriktet.
- b) Hekkefunn av arter/underarter som tidligere ikke har vært funnet hekkende i fylket/distriktet.
- c) Arter/underarter som av forskjellige årsaker er notert på spesiell liste for de forskjellige LRSK.

Alle observasjoner av arter/underarter som er nye for landet eller som står på spesiell liste til NSKF, skal direkte videresendes denne med eventuelle bemerkninger.

- 4) Komitèen gjennomgår og bedømmer observasjoner (= alle typer av registreringer) til følgende grupper:

- a) *Godkjent.* I) Belegg foreligger, publiseres med*.
II) Belegg mangler, publiseres med^o.
- b) *Avventes* (observasjonsrapport, eventuelt beleggmateriale ikke tilstrekkelig, materiale oppbevares inntil videre hos komitèen).
- c) *Ikke godkjent.*

Komitèen skal begrunne bedømmelse til kategori b) og c).

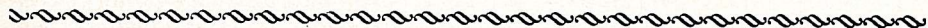
Observatørene har adgang til å klage på saker som ikke er blitt godkjent. Disse kan sendes inn til LRSK med tilleggsopplysninger og kommentarer for ny behandling.

- 5) For at en observasjon skal godkjennes kreves:

- a) Beleggmateriale.
 - i) Selve fuglen(e), fjær eller andre deler av fuglen(e).
 - ii) Reir, egg eller eggskall.
 - iii) Fotografi eller filmopptak.
 - iv) Lydbåndopptak.
- b) Utførlig beskrivelse.

- 6) Observasjoner som LRSK finner vanskelig å bedømme, kan oversendes NSKF med begrunnelse for dette.

- 7) Summerisk rapport over observasjoner av spesiell interesse publiseres regelmessig i en samlet oversikt i NOF's medlemstidsskrift. LRSK er ansvarlig for å utarbeide rapportene. Ingen observasjoner som skal behandles av NSKF må publiseres før de er godkjent.

Listen over arter/underarter som skal vurderes av NSKF (se punkt 5c i NSKF-reglementet) omfatter følgende fugler. En H bak artsnavnet betyr at bare eventuelle hekkefunn av arten skal innsendes for godkjenning. Navn merket med en asterisk * gjelder ikke for observasjoner fra Svalbard (inkl. Bjørnøya), Jan Mayen og de arktiske havområder.

Arter:

Svarthalsdykker	Amerikarørdrum	Stork	Snadderand H
Svartbrynalbatross	Dvergørdrum	Bronseibis	Knekkand H
Gråhodealbatross	Natthege	Skjestork	Rødhodeand
Storlire	Vinhege	Flamingo	Taffeland H
Havlire før 1.1. 1981	Silkehege	Dverggås H	Ringand
Hvitpelikan	Egretthege	Rødhalsgås	Hvitøyeand
Krøllpelikan	Purpurhege	Rustand	Praktærfugl H*
Rørdrum	Svartstork	Amerikablesand	Brilleærfugl

Harlekinand	Svartehavsmåke	Steintrost
Brilleand	Franklinmåke	Gulltrost
Islandsand	Dvergmåke H	Sibirtrost
Svartglente	Sabinemåke*	Brunkinnskogtrost
Glente	Kanadahettemåke	Gråkinnskogtrost
Pallashavørn	Ringnebbmåke	Gråstrupetrost
Sivhauk H (falt ut i forrige liste)	Rosenmåke*	Bruntrost
Steppehauk	Ismåke*	Taigatrost
Enghauk	Sandterne	Elvesanger
Steppeørn	Rovterne H	Sumpsanger
Aftenfalk	Kongeterne	Vannsanger
Lerkefalk H	Splitterne H	Busksanger
Vaktel H	Sotterne	Myrsanger H
Myrrikse H	Hvitvingesvartterne	Trostesanger
Sumpríkse	Steppehøne	Dvergspottesanger
Amerikapurpurhøne	Mongolturteldue	Rødstrupesanger
Sultanhøne	Skjæregjøk	Hauksanger H
Jomfrutrane	Gulnebbgjøk	Østsanger
Dvergtrappe	Tårnugle	Fuglekongesanger
Stortrappe	Dverghornugle	Brunsanger
Avosett H	Pigghaleseiler	Bonellisanger
Triel	Alpeseiler	Rødtoppfuglekonge
Ørkenløper	Bieter	Halsbåndfluesnapper
Brakksvale	Blåråke	Pirol H
Steppebrakksvale	Kalanderlerke	Rødhalevarsler
Tobeltelo	Hvitvingelerke	Rosenvarsler
Hvitbrystlo	Dverglerke	Rødhodevarsler
Mongollo	Topplerke etter 1.1. 1978	Rosenstar
Rødbrystlo	Amursvale	Gulirisk
Beringlo	Markpiplerke	Gultykknebb
Bonapartesnipe	Sibirpiplerke	Sangspurv
Gulbrystsnipe	Tundrapiplerke	Hvithodespurv
Alaskasnipe	Sitronerle	Dvergspurv H
Spisshalesnipe	Alpejernspurv	Kastansjespurv
Rustsnipe	Hekksanger	Sibirspurv
Kortnebbekkasnipe	Sørnattergal	Brunhodespurv
Langnebbekkasnipe	Blåstjert	Svarthodespurv
Dvergspove	Svartrødstjert H	Kornspurv
Gulbeinsnipe	Isabellasteinskvett	Rosenbrysttykknebb
Tereksnipe	Svartstrupesteinskvett	Blåtykknebb
Polarsvømmesnipe*	Middelhavssteinskvett	Bobolink
Storjo H	Svartsteinskvett	

Underarter:

Havlire, underart *Puffinus puffinus mauretanicus*
Mellomskarv, *Phalacrocorax carbo sinensis*
Tundragås, underart *Anser albifrons flavirostris*
Krikkand, underart *Anas crecca carolinensis*
Hønseshauk, underart *Accipiter gentilis buteoides*
Russevåk, *Buteo buteo vulpinus*
Dvergfalk, underart *Falco columbarius subsalsolan*
Vandrefalk, underart *Falco peregrinus calidus*
Mysnipe, underart *Calidris alpina arctica*
Myrsnipe, underart *Calidris alpina sakhalina*
Blåstrupe, underart *Luscinia svecica cyanecula*
Svartstrupe, underart *Saxicola torquata maura*
og/eller *S.t.stejnegeri*

Rødvingetrost, underart *Turdus iliacus coburni*
Møller, underart *Sylvia curruca blythi*
Gransanger, underart *Phylloscopus collybita collybita*
Gransanger, underart *Phylloscopus collybita tristis* for 1.1.1979
Spettmeis, underart *Sitta europaea asiatica*
Varsler, underart *Lanius excubitor sibiricus*
Varsler, underart *Lanius excubitor pallidirostris*
Gråsisik, underart *Carduelis flammæa rostrata*
Gråsisik, underart *Carduelis flammæa cabaret*
Polarsisik, underart *Carduelis hornemanni hornemanni*
Snøspurv, underart *Plectrophenax nivalis vlassowae*

NSKF-listen omfatter i tillegg alle arter/underarter på den norske B-listen (se NNKF's 1979-rapport) og alle hybrider (Bentz 1979).

Observasjoner som blir gjort av de foran nevnte arter/underarter (og hybrider) skal fylkesvis sendes inn til de respektive LRSK. LRSK vil så i sin tur videreformidle rapportene til NSKF.

Utvidelsen av Norges ansvarsområde mht. innrapportering av fugleobservasjoner omfatter nå Norge, Svalbard (inkl. Bjørnøya), Jan Mayen og norske farvann definert som området begrenset innenfor *midtlinjene* i alle tilstøtende havområder. Havområdene innenfor det norske ansvarsområdet er delt i tre.

- A. Havområdene utenfor Norskekysten sør for Polarsirkelen (forkortet til Havområdene utenfor Norskekysten S).
- B. Havområdene utenfor Norskekysten nord for Polarsirkelen (forkortet til Havområdene utenfor Norskekysten N). Dette området går i nord og vest ut til 200 nautiske mil utenfor Norskekysten (utenfor *grunnlinjen*).
- C. De arktiske havområder.

Dersom observatørene befinner seg i grenseområdet mellom land og hav kan det i enkelte tilfeller oppstå tvil om hvilke LRSK-adresser rapportene skal sendes til. Dette har det vært endel diskusjoner om i NSKF. Det er klart at med en kyststrekning som vår, med titusener av fjorder, sund, bukter, småoyer og skjær, vil det være umulig å trekke en eksakt grenselinje. Observasjoner fra skjærgården og dens umiddelbare nærhet faller naturlig innenfor ansvarsområdet for LRSK mellom kystfylkene fra Østfold til Finnmark. Dette gjelder også havområder innen-

for den ytre skjærgård, f.eks. Frohavet innenfor Froøyene i Sør-Trøndelag og Røsthavet og Vestfjorden innenfor Lofotøyene i Nordland. NSKF kom fram til at en tenkt linje mellom de ytterste skjærgårdsøyene langs hele Norskekysten burde være et tilnærmet naturlig skille. Dette forslaget fra komiteén stemmer imidlertid mer eller mindre eksakt med den såkalte *grunnlinjen* for Norges territorial-/fiskerigrense (Norges territorialgrense går parallelt med og 4 nautiske mil (ca. 7,4 km) utenfor *grunnlinjen*). *Grunnlinjen* er nøyaktig opptegnet på *Kommunekart for Norge* utgitt av Norges Geografiske Oppmåling i 1976 (trykt i NGO 10-77, målestokk 1:1000000). Alle LRSK burde skaffe seg dette kartet ved henvendelse til NGO, Hønefoss. Observasjoner gjort fra eller innenfor *grunnlinjen* sendes derfor LRSK i kystfylkene. Observasjoner gjort utenfor *grunnlinjen* sender de LRSK som har ansvar for *Havområdene utenfor Norskekysten S* og *N* (se adresselisten for LRSK). Dette betyr at disse observasjonene må være fra åpent hav, og således være gjort fra et fartøy (eks. båt eller fly). Eksempel: En av havlireobservasjonene som ble godkjent av NSKF i 1979; 1 indiv. 18.8.1978 ca. kl. 19.00 utenfor Hustadvika på Romsdalskysten er blitt plassert innunder *Havområdene utenfor Norskekysten S*, i det denne fuglen ble sett fra Hurtigruta som på det tidspunktet gikk relativt langt fra land, og utvilsomt utenfor *grunnlinjen*. Det henstilles imidlertid til de enkelte observatører og LRSK å avgjøre eventuelle tvilstilfeller ut fra praktisk og logisk vurdering.

ADRESSER TIL DE
FORSKJELLIGE LRSK.

ØSTFOLD: Roar Eilertsen, Boks 1145, 1601 Fredrikstad.

OSLO/AKERSHUS: Ole W. Røstad, Zool. Inst., Boks 1050, Blindern, Oslo 3.

HEDMARK: Roar Solheim, Rollsløkkveien 5, 2300 Hamar.

OPPLAND: Jon Opheim, Boks 52, 2634 Fåvang.

BUSKERUD: Torgrim Breiehagen, 3570 Ål.

VESTFOLD: Håkon F. Skjauff, Eikveien 42, 3190 Horten.

TELEMARK: Vidar Moen, Boks 1076, 3701 Skien.

AUST-AGDER: Gunnar Paulsen, Uttikken 5, 4890 Grimstad.

VEST-AGDER: Kåre Olsen, Brekne, 4563 Borhaug.

ROGALAND: Finn M. Fuglestad, Vevergt. 16B, 4300 Sandnes.

HORDALAND: Gunnar Langhelle, Zool. Museum, Muséplass 3, 5014 Bergen-Univ.

SOGN OG FJORDANE: Vidar Seim, Krokane, 6900 Florø.

MØRE OG ROMSDAL: Øystein Ålbu, Boks 206, 6001 Ålesund.

SØR-TRØNDELAGE: Jostein Sandvik, L-961, 7035 Moholt Studentby.

NORD-TRØNDELAGE: Per G. Thingstad, 7600 Levanger.

NORDLAND: Johan Åge Asphjell, 8250 Rognan.

TROMS: Leon Johansson, Håkøybotn 36, 9100 Kvaløysletta.

FINNMARK: Bjørn Frantzen, Austertana, 9845 Tana.

SVALBARD (INKL. BJØRNØYA)

OG JAN MAYEN: Fridtjof Mehlum, Norsk Polarinstitutt, Rolfstangveien 12, 1330 Oslo lufthavn.

HAVOMRÅDENE UTENFOR NORSKEKYSTEN S: Sendes LRSK/Rogaland.

HAVOMRÅDENE UTENFOR NORSKEKYSTEN N: Sendes LRSK/Troms.

DE ARKTISKE HAVOMRÅDER: Sendes LRSK/Svalbard og Jan Mayen.

Kontakten med LRSK har kun delvis vært god i løpet av arbeidsåret 1979 i det enkelte LRSK har fungert tildels svært anonymt. Eksempelvis har det tatt meget lang tid å få svar på forskjellige henvendelser, og enkelte LRSK har over hodet ikke svart. Sammen med redaksjonen i *Vår Fuglefauna* utarbeidet sekretæren i NSKF våren 1979 et spørreskjema i tilknytning til forskjellige aktiviteter i LRSK. Resultatet av denne aktivitetsoversikten ble senere presentert i *Vår Fuglefauna* (Ree 1980), og viste at kun 10 av landets 19 LRSK svarte på spørreskjemaet. Sekretæren i NSKF har også i samarbeid med tidsskriftredaksjonen presentert en orientering til landets observatører om innrapporterings- og publiseringssystemet innen NOF/NZF. Dette ble presentert i *Vår Fuglefauna* 1979 nr. 3, s. 167-169, og observatørene ble her oppfordret til å støtte opp om dette arbeidet/systemet.

NNSK-NSKF har i løpet av 1979 sendt ut 4 stensilerte informasjonsskriv til LRSK, datert henholdsvis 8.5., 30.7., 21.8. og 3.12. Det er her gjort rede for arbeidet i NSKF med diverse opplysninger om forskjellige vedtak, opprop osv. I informasjon 2/79 ble bl.a. ett spesielt problem tatt opp. Dette gjaldt publisering i spesielt lokal-tidsskriftene av arter/underarter som står på NSKF's vurderingsliste uten at disse på forhånd har vært til behandling i NSKF. Komitéen ser på dette som høyst beklagelig, ikke bare fordi det er et klart brudd på NOF's retningslinjer for LRSK, men også fordi disse observasjonene ikke kommer med i den landsomfattende oversikten over behandlete NSKF-saker. I den andre formålsparagrafen for NSKF står det at komitéen skal holde en fortløpende oversikt over faunasituasjonen når det gjelder sjeldenheter i landet. Dette betyr ikke at det er NSKF-sekretærens

jobb å være detektiv på jakt i alle lokaltidsskriftene etter arter/underarter som skal inn til vurdering i komitéen. De forskjellige LRSK ble derfor bedt om å lese NSKF-listen nøye slik at lignende tilfeller ikke skulle skje i framtiden. Det ble dessuten bedt om at en ekstra vedlagt stensil ble sendt redaktøren av lokaltidsskriftet i fylket/distriktet, og i informasjon nr. 3/79 ble det foreslått at dette burde bli en permanent ordning i det også redaktørene har ansvar for hva som slipper igjennom og blir publisert av ikke godkjente NSKF-saker i lokaltidsskriftene.

Systematiseringen av alle arter/underarter på NSKF's liste har vært et meget komplisert arbeid, noe som først og fremst skyldes hullet mellom Haf-torns *Norges fugler* (ajour ca. 1970) og NNSK's start i 1975. En rekke observasjoner fra denne perioden er aldri blitt behandlet av sjeldenhetskomitéen. NSKF's arbeid i løpet av 1979 har bl.a. gått ut på å gjennomgå både publiserte og upubliserte funn fra denne perioden, hvorav sistnevnte kategori har medført endel oppsøkende arbeid for å få innsendt disse observasjonene til

behandling i komitéen. Den oversikten som gis for hver enkelt art/underart i denne NSKF-rapporten anser komitéen for å være den gjeldende pr. i dag. Eldre observasjoner, publiserte eller upubliserte, må derfor sendes inn for godkjenning før de eventuelt kan betraktes som gjeldende i den godkjente norske statusoversikten.

I den følgende teksten omhandlende godkjente NSKF-saker i 1979 er uttrykkene *forrige århundre* og *dette århundre* ofte brukt. Det nittende århundre (1800-tallet eller forrige århundre) gikk ut natten mellom 31.12.1900 og 1.1.1901. Likeledes ble det åttende decennium i det tyvende århundre (1900-tallet eller vårt århundre) avsluttet natten mellom 31.12.1980 og 1.1.1981. Det er imidlertid i dag vanlig å bruke betegnelsene 1920-årene, 1930-årene osv. 1970-årene blir vanligvis regnet fra 1.1.1970 t.o.m. 31.12.1979 i og med overgangen til bruken av et nytt tiårstall. I denne rapporten omtales vårt århundres decennier som 1940-årene, 1950-årene osv., og på tilsvarende måte er starten på vårt århundre regnet fra 1.1.1900.

Behandlete og godkjente sjeldenhetssaker i 1979.

Artenes latinske navn og systematiske rekkefølge er ordnet etter Voous (1973, 1977).

- * = belegg (fotografi, filmopptak, lydbandopptak, fjær o.l.) foreligger.
- o = belegg mangler, men utførlig beskrivelse foreligger.

Svarthalsdykker *Podiceps nigricollis*.

1978: Vestfold: 19.-27.10.° 1 indiv. Mølen, Brunlanes (G.B. Gade, K.P. Gade, G. Numme m.fl.).

Sjette funn i landet.

Svartbrynalbatross *Diomedea melanophris*.

1979: Havområdene utenfor Norskekysten N: 25.5.* 1 ad. 71°47' N, 17°30' Ø på Tromsøflaket (D. Ørskog, T. Opsahl, O. Støhle m.fl.).

Tredje funn innenfor norsk ansvarsområde. Det første stammer fra 15.6.1878 på 80°11' N, 4°Ø

nordvest for Spitsbergen, Svalbard (Løvenskiold 1964).

Storlire *Puffinus gravis*.

1977: Havområdene utenfor Norskekysten S: 8.10°. 1 indiv. 62°34' N, 5°44' Ø eller 18 km vest av Molneset, Vigra, Møre og Romsdal (K. Hundvebakke og D. Ørskog).

Funn nr. 8 innenfor norsk ansvarsområde etter 1925. Funn nr. 3 er fra 12.9.1965 utenfor Ulvøya ved Kristiansand, Vest-Agder (Wrånes 1969), mens funn nr. 4, 5 og 6 dreier seg om 4

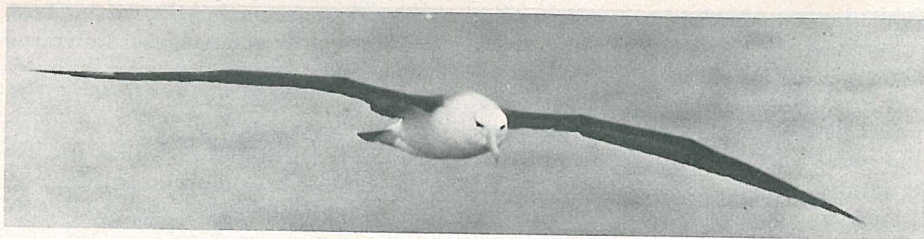

Fig. 1. Adult svartbrynalbatross *Diomedea melanophrys*, fotografert på Tromsøflaket, Havområdene utenfor Norskekysten N 25.5.1979. Tredje funn innenfor norsk ansvarsområde. *Adult Black-browed Albatross Tromsøflaket (off N-Norway) 25.5.1979. Third record within Norway's area of responsibility.* (Foto: Dag Ørskog).

illandrevne indiv. som ble funnet i perioden 19.1.-7.23.2.1974 på Nordhasselstrand, Lista, Vest-Agder (Olsen 1975).

Havlire *Puffinus puffinus*.

1970: **Rogaland:** 23.7.° 1 indiv. Revtangen, Jæren (T. Tysse).

1978: **Havområdene utenfor Norskekysten S:** 18.8.° 1 indiv. utenfor Hustadvika, Romsdalskysten (L.I. Nakken).

Vestfold: 3.11.° 1 indiv. Mølen, Brunlanes (R.E. Hansen).

1979: **Rogaland:** 20.6.° 1 indiv. Vadsøya, Varanger (B. Holst, M. Croon og G. Ringqvist).

Østfold: 3.8.° 2 indiv. Akerøya, Hvaler (O.J. Hanssen).

Havområdene utenfor Norskekysten S: 29.8.° 1 indiv. 57°40' N, 6°19' Ø eller ca. 30 mil SV av Lista, Vest-Agder (D. Ørskog).

Vestfold: 17.9.° 1 indiv. Mølen, Brunlanes (R.E. Hansen).

Rogaland: 17.10.° 1 indiv. Utsira (S. Sørensen m.fl.), 18.10.° 1 indiv. Utsira (Jesper Hornskov m.fl.).

NSKF har på det nåværende tidspunkt ikke den fulle oversikt over Norges havlirefunn. I et forsøk på å få samlet all liremateriale innenfor norsk ansvarsområde, ble det i et opprop i *Vår Fuglefauna* nr. 3 1979, s. 186 oppfordret til innrapportering av alle lirefunn t.o.m. året 1979. En god del svar har kommet inn fra de forskjellige LRSK, og havlire- og storlireobservasjonene er blitt behandlet av NSKF. NSKF kjenner imidlertid til at en rekke lireobservasjoner, spesielt av havlire, ennå ikke er sendt inn for behandling i sjeldenhetskomitéene. Dette gjelder i første rekke Ove Brynes observasjoner fra Utsira, men også funn fra f.eks. Ekofisk. Det oppfordres derfor igjen til de observatørene som ennå ikke har reagert på oppropet om å sende inn sine funn for behandling, slik at den planlagte

artikkel omtalt i dette oppropet kan bli en realitet og inkludere hele det norske materialet t.o.m. 1979. Forøvrig bør nevnes at enkelte LRSK ennå ikke har svart på lireoppropet i *Vår Fuglefauna*, se *Vår Fuglefauna* nr.1 1980, s. 55. NSKF gjør også i denne forbindelse oppmerksom på at funn av havlire tilhørende nominat-undersarten *P. p. puffinus* etter 1.1.1981 skal behandles av LRSK.

Krøllpelikan *Pelecanus crispus*.

1973: **Sogn og Fjordane:** 15.7.-15.8.* 1 subad. Florø (V. Seim).

1976: **Rogaland:** 10.-11.6.° 1 indiv. Børaunen, Randaberg (E. Sømme og K. Kyllingstad), samme fugl også 12.+25.6. Ørrevannet, Jæren (S. Efteland, S. Eldøy m.fl.).

1978: **Rogaland:** 9.5.° 1 indiv. Ørrevannet, Jæren (O. Johansen Runde).

Sogn og Fjordane-funnet fra 1973 dreier seg etter all sannsynlighet om samme individ som ble fanget 19.6.1973 på Eggesbønes i Møre og Romsdal (A.O. Folkestad). Denne fuglen var vingeklippet, og følgelig en rømt fangenskapsfugl. Begge 1973-funnene er således ført opp på den såkalte B-listen.

Når det gjelder de to Rogalandsfunnene fra 1976 og 1978, så er det ingenting som tyder på at dette dreier seg om rømte fangenskapsfugler. NSKF har nøye studert disse funnene, og de er blitt betraktet som spontane og ført opp på A-listen. Se forøvrig Michaelsen (1979, s.54). Dette dreier seg om henholdsvis første og tredje funn i landet. Det andre funnet, som også er blitt ansett som spontant, gjelder Aust-Agder-individet fra 1977, se Michaelsen (1979).

Ubestet pelikan *Pelecanus* sp.

1975: **Sogn og Fjordane:** 12.6.° 1 indiv. Storevatn, Florø (V. Seim).

Det foreligger en rekke observasjoner av ubestemte pelikaner fra 1970-årene, bl.a. flere avisreportasjer. Det oppfordres til både observatører og LRSK å prøve og skaffe til veie dette

materialet, for så å sende det inn til NSKF for behandling.

Rørdrum *Botaurus stellaris*.

1977: **Vest-Agder:** 21.1.° 1 indiv. Møska ved Møskeland (E. Førland, Karsten og Kurt Jerstad).

1979: **Vest-Agder:** 21.1.-17.3.° 1 indiv. Slevdalsvannet, Lista (K. Olsen).

Funn nr. 30 og 32 i landet. Haftorn (1971) omtaler 17 funn av rørdrum i Norge fra perioden 1881-1969, hvorav 2 er fra forrige århundre (regnet fram t.o.m. året 1899). I perioden 1900-09 finnes 1 funn og i perioden 1910-19 2 funn. Videre nevner Haftorn (1971) 1 funn fra 1920-årene og 2 funn fra 1930-årene. I tillegg kommer her et indiv. fra 1930-årene i Hedmark (Sollien et al. 1976 og foto i "Østlendingen"). De neste 7 funnene (funn nr. 10-16) fordeler seg på 1 i 1940-årene, 3 i 1950-årene og 3 i 1960-årene fram t.o.m. 1963. I årene 1964-65 ble arten påtruffet 4 ganger i Sogn og Fjordane (Zoologisk Museum i Bergen, Godø 1974, Seim 1980; funn nr. 17, 18, 19 og 21 i landet). Funn nr. 20 og 22 er fra henholdsvis 1965 og 1969, og er begge omtalt av Haftorn (1971). Fra 1970-årene er det innrapportert hele 10 funn, hvorav 8 er behandlet av NNSK/NSKF. Disse fordeler seg på 3 funn i perioden 1970-74 og 7 i 1975-79. 26 av de 32 norske funnene fordeler seg tidsmessig på 9 i januar, 4 i febr.-mars, 2 i juni, 5 i aug.-sept., 4 i okt.-nov. og 2 i des. I tillegg er 1 funn tidfestet til "vinteren", 1 til "våren", 2 til "sommeren" og 1 til "høsten". Den fylkesvise fordelingen viser at flest funn er gjort i Østfold, der arten er påtruffet 7 ganger. Videre er det 6 funn fra både Rogaland og Vest-Agder, 4 i Sogn og Fjordane, 2 i Aust-Agder, Akershus og Møre og Romsdal og 1 funn i Vestfold, Nordland og Hedmark.

Silkehegre *Egretta garzetta*.

1979: **Rogaland:** 6.+10.6.* 1 indiv. Orrevannet, Klepp (S. Larsen og T. Tysse).

Tredje funn i landet.

Egretthegre *Egretta alba*.

1978: **Østfold:** 16.4.° 1 indiv. Akerøya, Hvaler (R.G. Bøsy og R. Olsen).

Sogn og Fjordane: 21.-22.4.° 1 indiv. Espelandsvatnet, Gaular (A. Lundekvam).

Nordland: 1.5.° 1 indiv. Færsetvatnet, Vega (J. Antonsen).

Funn nr. 3, 5 og 8 i landet. I 1978 ble denne arten påtruffet hele 6 ganger i landet. Funn nr. 4, 6 og 7 er omtalt i forrige NSKF-rapport, se Bentz (1979). Det er trolig at noen av disse 6 funnene dreier seg om samme individ. Observasjonene i henholdsvis Møre og Romsdal og Nordland

forteller at det ihvertfall dreiet seg om minst 2 forskjellige individer.

Stork *Ciconia ciconia*.

1975: **Hedmark:** 23.-24.7.* 1 indiv. Østby, Trysil (Å. Rønningen m.fl.).

1978: **Oppland:** 17.4.-21.5.° 1 indiv. sett på flere lokaliteter i Gudbrandsdalen: 17.4. Hovemoen, Lillehammer (T. Hasle), 3.5. og 5.5. Lågendeltaet, Lillehammer (B. Mejdell Larsen og J. Opheim), 16.5. Lomoen, Vinstra, Nord-Fron, samme dag ved Harpefoss kraftstasjon, Sør-Fron (T. Slagssvold), 19.5. Jørstadmoen, Lillehammer (L.K. Dahl) og 21.5. Jørstadmoen (A. Dyresen).

Møre og Romsdal: 11.-12.5.* 1 indiv. Surnadal (L. Bostrom og B. Gulla).

Sogn og Fjordane: 30.6.-7.7.*° 1 indiv. på flere lokaliteter i fylket: 30.6. Stokke, Byrkjelo (R. Stokke), 1.7.* Veiteberg, Stardalen, Jølster (A.N. Befring, O. Befring og L. Larsen), 3.7. Bryggja, Nordfjord (J. Langelo) og 7.7. Espelandsvatnet, Gaular (A. Lundekvam).

Nordland: ca. 29.-31.8.* 1 indiv. Farstadvannet, Vestvågøy (P. Johansen m.fl.).

1979: **Oppland:** 13.4.° 1 indiv. Myrvold ved Fluberg, Søndre Land (S. Bakken og U. Bakken).

I dette århundre foreligger relativt få funn av stork i Norge. Haftorn (1971) omtaler 9 funn etter 1920, det siste ved Eidsvoll, Akershus i 1963. I tillegg kommer et funn fra rundt 1955 på Kjønejordet ved Kolsås, Akershus (Anon. 1975). Det neste innrapporterte funnet var først fra 1975, men senere er arten påtruffet hvert år i varierende antall. De omtalte 6 funnene som ble godkjent av NSKF i 1979 representerer funn nr. 11, 16, 17, 19, 21 og 23 i Norge etter 1920. I hvert enkelt tilfelle kan det være vanskelig å bedømme om det dreier seg om spontan opptreden eller om rømt fangstfugl. Det er imidlertid nærliggende å anta at endel av observasjonene dreier seg om spontan opptreden i det tidspunktene passer godt inn for forlenget vårtrekk, og dessuten har fuglenes opptørser i mange tilfeller vært av en slik karakter at mistanke om rømt fangstfugl ikke har vært til stede. Et unntak her er Sogn og Fjordane-individet fra juni-juli 1978. Denne fuglen var lite sky, og hadde møkkete og pjuskete fjærdrakt. Det er forøvrig rimelig å anta at enkelte av 1978-funnene dreier seg om samme individ.

Skjestork *Platalea leucorodia*.

1979: **Østfold:** 7.11.° 1 ad. Øra, Fredrikstad (T. Broch Unger).

Det sjuende funn i landet, og det tredje i vårt

århundre. De to foregående var fra henholdsvis 1901 og 1949.

Flamingo *Phoenicopterus ruber*.

1976: **Rogaland:** 26.-27.6.* 3 indiv. sett henholdsvis Hestholmen i Karmsundet, Karmøy (J. Bygnes) og Ognastrand, Jæren (Haugesunds Avis).

1979: **Sogn og Fjordane:** 11.6.-10.7.* 1 indiv. Atløy, Sunnfjord (J. Askevold m.fl.), samme fugl "noe senere" på Byrknes, Gulen (Bergens Tidende).

Spørsmål om underartstilhørighet er ikke klarlagt m.h.t. 1976-funnet i Rogaland. Sogn og Fjordane-individet fra 1979 dreier seg om chiliflamingo, *P.r.chilensis*, og følger en rømt fangenskapsfugl.

De fleste observasjonene av flamingo i Norge dreier seg høyst sannsynlig om rømte fangenskapsfugler, men muligheten for at enkelte funn kan gjelde spontan opptrede er tilstedt. Dette gjelder f.eks. det første funnet i landet (1933), da arten dette året gjorde et framstøt opp gjennom Europa, og ble påvist i flere andre land (Haftorn 1971). Endel av fuglene som er sett i Norge er ikke blitt underartsbestemt, og kun innrapportert som flamingo. Det er nærliggende å anta at noen av disse funnene dreier seg om *P.r.chilensis* eller *P.r.ruber* fra fangenskap. Den følgende oppsummering av flamingofunnene i Norge gjelder derfor registreringer der underartsspørsmålet ikke er klarlagt i tillegg til observasjoner av *P.r.roseus*: Haftorn (1971) omtaler 4 norske funn av arten i perioden 1933-1963. I 1967 ble arten påtruffet på en rekke lokaliteter rundt om i landet. Dette kunne teoretisk være et individ, men trolig dreiet det seg om 2-3 individer (Haftorn 1971). Dersom man teoretisk regner alle 1967-funnene som funn nr. 5 i landet, har vi senere følgende funn: nr. 6: 1 indiv. 18.2.-31.3.1972 Ørlandet, Sør-Trøndelag (Sul 1976), nr. 7: en vingefunnet medio des. 1975 Vestre Bærum, Akershus (Ree 1976) og nr. 8: 1 indiv. 9.4.1976 Merdøy, Tromøy, Aust-Agder (Michalson 1979). Rogalandsfunnet fra 1976 er følgende det niende funnet i landet.

Funn av flamingo bestemt til underarten chiliflamingo, *P.r.chilensis*, har vi tidligere fra Vest-Agder, der 1 indiv. ble sett i juni 1970 (forsvant ult. juli) i Kjosbukta, Vågsbygd (Valeur 1970) og Østfold, der 1 indiv. (samme?) ble sett 4.-11.10.1970 i Kurefjorden (Thorsø Mohr 1970). Dette er klare eksempler på fugl rømt fra fangenskap, og følger plassering på B-listen.

Rustand *Tadorna ferruginea*.

1972: **Østfold:** 11.5.* hann Nygaardsmoa, Kråkerøy (Å. Fredriksen, T. Fredriksen, O.J. Hanssen m.fl.), hann 14.-16.5. og 30.5.-

20.8.* Kurefjorden (E. Ansmo, H. Rosnes, V. Ree m.fl.).

1973: **Troms:** 15.7.* 1 indiv. Tønsvika, Tromsø (A. Nilssen).

1978: **Oppland:** 19.5.* hann Totenvika, Østre Toten (B.H. Larsen).

Buskerud: 20.5.* hunn Linnestranda, Lier (Ø. Syvertsen).

1979: **Vest-Agder:** 1.-17.4.* hann Lista (M. Berntsen, T.O. Hansen og K. Olsen).

Rogaland: 5.4.* hunn Nærlandsanden, Jæren (B. Skipar og O.S. Strøm).

Finnmark: 21.6.* 2 indiv. (hunn, hann) Varangerbotn (P. Alstrøm, D. Lanerfeldt og S. Oskarsson), 2 indiv. 30.6.* Valdak, Porsangerfjorden (V. Ree).

Funn nr. 16, 17, 20, 23, 25, 26, 27, 28 og 29 i landet. De to Østfoldfunnene fra 1972 (nr. 16 og 17) dreier seg trolig om samme individ, og muligens var dette en rømt fangenskapsfugl. Funn nr. 25 fra 20.5. 1978 i Buskerud er høyst sannsynlig samme fugl som tidligere på dagen ble sett på Mølen, Brunlanes, Vestfold (funn nr. 24), se Bentz (1979). De to siste Finnmarksfunnene (nr. 28 og 29) dreier seg også muligens om de samme individene.

Rustanden hekket fortsatt på 1800-tallet temmelig alminnelig i store deler av SØ-Europa, og foretok visse år invasionsartede vandringer mot V- og N-Europa. I forbindelse med en slik invasjon ble arten sommeren 1892 og påfølgende år foruten i Sverige, Danmark og Norge påtruffet også på De britiske øyer, Island og t.o.m. Grønland. Artens opptreden på 1800-tallet, spesielt i årene 1892-93, kan derfor anses som spontane. Økningen av antall rustender i fangenskap og den kraftige reduksjonen av den ville stammen i SØ-Europa, taler for at funnene på 1900-tallet i økende grad, muligens helt og holdent, utgjøres av rømte fangenskapsfugler. Denne vurderingen av artens status i Sverige (SOF 1978) skulle passe godt også for Norges vedkommende. Funn nr. 2-5 i Norge var forøvrig fra 1892.

Gulkinnand *Anas formosa*.

1979: **Rogaland:** 31.3.-4.4.* hann Orrevannet, Klepp (K. Falkeid, O. Bryne, M. Kersbergen og H. Løvbrekke).

Første funn av denne arten i landet. Hekkeområdene ligger i det nordøstlige Sibir vest til Jenisej. Arten er temmelig vanlig i fangenskap i Europa, og sannsynligheten for at det norske funnet dreier seg om en slik rømt fangenskapsfugl er langt større enn at det skulle dreie seg om en spontant opptreden. Arten er derfor oppført på B-listen. Cramp et al. (1977) anser ingen av de mange europeiske funn som spontane, selv om det knytter seg tvil til et par observasjoner.

Krikkand, underart *Anas crecca carolinensis*.
1979: **Troms:** 12.6.° hann Spandselva, Tennevold, Lavangen (R. Hindrum).
Første funn i landet av denne nordamerikanske underarten.

Knekkand *Anas querquedula*, H.
1954: **Oslo:** mai° reir med egg Østensjøvannet (B. Wegge og P. Wegge).

Tre reirdun ble innsamlet 23.5. og innlevert til Zoologisk Museum i Oslo. Eggene ble senere spist av kråke. Dette funnet er fra samme år som det andre hekkfunnet i landet, da en hunn med minst 2 unger ble sett 6.7. i Sømmetjernet, Sola, Rogaland (Anfinnsen 1955). Senere foreligger kun 2 konkrete hekkfunn i landet (1975), se Michaelsen (1979).

Brilleand *Melanitta perspicillata*.
1978: **Finnmark:** 18.-19.6.° hann Krampenes (M. Croon, H. Blankert m.fl.).

1979: **Nord-Trøndelag:** 5.4. + 28.5.-14.6.° hann Værnes, Stjørdal (P.G. Thingstad, J. Michaelsen m.fl.).

Finnmark: 18.-19.6.° hann Skallelv (M. von Krusenstierna m.fl.).

Rogaland: 4.11.* hann Solastrand, Sola (E. Jacobsen, K.H. Dagestad, H. Fiske-tjønn og T. Tysse).

Vest-Agder: 20.-30.11.° hann Havik, Lista (G. Ersdal, O. Pedersen, K. Olsen m.fl.).

Finnmarksfunnet fra 1978 er tidligere behandlet av NNSK, se Bentz (1979). Det viser seg imidlertid at dette dreier seg om 2 forskjellige individer, og følgelig 2 forskjellige funn. B. Grandin og M. Tyden oppdaget en hann ved Komagvær på formiddagen den 18.6.1978. Denne ble også sett der på ettermiddagen og neste dag, se Bentz (1979). En hann innrapportert fra Krampenes 19.6.1978 ved 17-tiden av H. Blankert ble først antatt å dreie seg om den samme fuglen, se Bentz (1979). Avstanden mellom disse lokalitetene er ca. 25 km. Denne fuglen ble imidlertid oppdaget ved Krampenes av M. Croon på ettermiddagen den 18.6. (sak 204/79). Komagvær-fuglen dreier seg om funn nr. 9 i Norge, mens Krampenes-fuglen følgelig blir funn nr. 10. De 4 1979-funnene blir henholdsvis funn nr. 11, 12, 13 og 14 i landet.

Svartglente *Milvus migrans*.

1979: **Havområdene utenfor Norskekysten S:** 5.4.° 1 indiv. Helikopterdekket Hotellet, Ekofisk (F. Hauge).

Rogaland: 9.4.° 1 indiv. Stokkalandsvatnet, Sandnes (Y. Nilssen).

Vestfold: 3.6.° 1 indiv. Mølen, Brunlanes (T. Axelsen, R.E. Hansen, G. Numme m.fl.).

Funn nr. 5, 6 og 7 innenfor norsk ansvarsområde.

Glente *Milvus milvus*.

1979: **Østfold:** 21.4.* 1 indiv. Rygge (E. Ansmo og B.R. Eriksen).

Vestfold: 11.5.° 1 indiv. Våle prestegårdskog (E. Plathe), 28.5.° 1 indiv. Store Færder (H.-E. Karlsen, J. Marthinsen og K. Pedersen).

Aust-Agder: 4.7.* 1 indiv. Molandsvatn, Moland (A. Harveland).

Funn nr. 13, 14, 15 og 16 i landet i dette århundre.

Ubestemt glente *Milvus* sp.

1978: **Hedmark:** april° 1 indiv. Våler (R. Sørлие).

1979: **Havområdene utenfor Norskekysten S:** 6.4.° 1 indiv. Ekofisktanken, Ekofisk (K.P. Gade).

Aust-Agder: 24.4.° 1 indiv. Molandsvatn, Moland (A. Harveland).

Sivhauk *Circus aeruginosus* H.

1976 og

1978: **Vest-Agder:** sommeren° 1 par hekket på samme lokalitet som i 1975 (Olsen 1976) og fikk fram henholdsvis 2 og 3 unger. I 1977 og 1979 holdt et par seg på samme lokaliteten utover våren og hekkforberedelser ble iaktatt, men begge gangene forsvant paret i overgangsperioden mai/juni, muligens pga. forstyrrelser fra egg-samlere/preparanter (K. Olsen m.fl.).

Hekking av sivhauk er ennå ikke innrapportert fra andre deler av landet.

Enghauk *Circus pygargus*.

1979: **Vest-Agder:** 13.-16.5.° hann Lista (K. Olsen, O. Pedersen m.fl.).

Femte funn i landet.

Hønehauk, underart *Accipiter gentilis buteoides*.

1976: **Troms:** 5.11.* 1K Tromsøya (K. Strand). Fuglen ble brakt inn til Tromsø Museum og sluppet med ring 10 dager senere (Johansson og Vader 1980).

Første funn av denne underarten etter de 5 funnene som Haftorn (1971) omtaler.

Steppørn *Aquila rapax*.

1973: **Buskerud:** 8.8.* 2K skutt Skoger ved Drammen (J. Johansen).

Første funn i landet av denne arten. Fuglen tilhørte den europeisk/asiatiske underartgruppen *nipalensis*, men hvorvidt det dreier seg om underarten *A.r.orientalis* eller *A.r.nipalensis* har det ikke vært mulig å komme fram til. Ut fra de to underartenes geografiske utbredelser er det imidlertid størst sannsynlighet for at det skulle

være den europeiske *A.r.orientalis* som kunne nå Norge som følge av spontan opptrøden. NSKF har studert skinn/dias av den skutte fuglen, og fjærdrakt og nebb/klør er i en slik forfatning at ingenting peker i retning av rømt fangenskapsfugl. Funnet er derfor betraktet som spontant, og arten er ført opp på A-listen.

Aftenfalk *Falco vespertinus*.

1978: Vestfold: 30.9.° 1K Mølen, Brunlanes (R.E. Hansen, E. Strømnes og H. Tormassy).

1979: Vestfold: 18.10.° 1K Mølen, Brunlanes (T. Karlsen og H. Tormassy).

Funn nr. 21 og 22 i landet.

Jomfrutrane *Anthropoides virgo*.

1975: Troms: juni* (død 20.6.) 1 indiv. Bekkestrand, Vanna i Karlsøy, Lenangsøra i Lyngen og Follesøy i Skjervøy, senere drept av bil 20.6. (oppbevares i Tromsø Museum) i Håkøybotn, Tromsø (A. Berg, L. Olsen m.fl.).

1977: Rogaland: juli* 1 indiv. på flere lokaliteter på Jæren, bl.a. S for Håtangen, i Bryneområdet og på Ree (S. Olsen, H. Løvbrekke, Aa. Stangeland m.fl.).

Jomfrutrane holdes i fangenskap i en rekke dyreparker omkring i Europa, også i Norden. En god del av de fuglene som blir observert er trolig heller rømte fangenskapsfugler enn individer som har dukket opp som følge av spontan opptrøden. I begge disse tilfellene tyder fuglenes tillitsfulle og lite skye oppførsel på at det dreier seg om rømte fangenskapsfugler, og begge funnene er oppført på B-listen. Spesielt tyder det faktisk at Troms-individet ble påkjørt og drept av bil på at det dreier seg om en rømt parkfugl. Det eneste norske funnet av jomfrutrane som anses som spontant, er det første fra Varanger i Finnmark i 1966 (Lid 1967).

Ut fra den første LRSK-rapporten fra Troms (Johansson og Vader 1980) går det ikke fram at funnet ikke er betraktet som spontant. Teksten under denne arten kan forøvrig gi inntrykk av at det dreier seg om 2 forskjellige individer, hvilket

Fig. 2 Jomfrutrane *Anthropoides virgo*, på Ree, Jæren i Rogaland juli 1977. Funnet er ikke ansett som spontant, og oppført innunder den norske B-listen.

Demoiselle Crane at Jæren, Co. Rogaland in July 1977. The bird had probably escaped from captivity and the record is included in the Norwegian B-list (corresponding to Category D species in Britain). (Foto: Aadne Stangeland).

ikke er tilfelle. For å unngå eventuelle misforståelser vil NSKF presisere at observasjonen av 2 indiv. fra Kilpisjärvi i 1977 ikke har noe med den norske listen å gjøre. Med tanke på alle utenlandske lesere burde denne observasjonen vært presentert på en annen måte, i det en slik presentasjon ikke entydig forklarer at observasjonen er gjort i et annet land.

Hvitbrystlo *Charadrius alexandrinus*.

1973: Østfold: 27.7.° hann Kurefjorden (A. Rosnes og H. Rosnes).

Funn nr. 7 i Norge i dette århundre. Haftorn (1971) omtaler 5 funn fra perioden 1936-66. Funn nr. 6 er et indiv. fra 16.-17.5.1970 på Akerøya, Hvaler, Østfold. For funn nr. 8 og 9, se Ree (1976) og Bentz (1979).

Mongollo *Charadrius mongolus*.

1973: Østfold: 22.7.* 2K + Kurefjorden (A. Rosnes og H. Rosnes).

Første funn av arten i landet og det andre i Europa. Spørsmålet om kjønn og underart ikke helt klarlagt, men vil bli behandlet i en kommende artikkel om funnet.

Ubestemt lo *Charadrius mongolus/C.leschenaultii*.

1970: Rogaland: 21.8.° 2K + Sola (A. Bernhoft-Osa og A.C. Cederløv).

1971: Rogaland: 31.5. + 2.-3.6.° 2K+ Hogstadbukten, Hafrsfjord (G. Thu, T. Tysse og T. Berg).

Disse to observasjonene ble aldri ferdigbehandlet av den gamle navne- og sjeldenhetskomiteén i NOF/NZF i 1970-71, i det kun 3 av 5 komite-medlemmer så på sakene. Begge sakene ble sendt inn som ørkenlo, *C.leschenaultii* til komiteén, og 1970-funnet ble ikke godkjent, mens 1971-funnet ble godkjent med spørsmålstegn av de tre. Papirene ble senere liggende hos H. Holgersen i Stavanger Museum. På en forespørsel fra forf. ble papirene senere sendt over til NNSK (NSKF), hvor de nå er blitt tatt opp til ny behandling. Dette skyldtes først og fremst funnet av mongollo, som ble behandlet samtidig. 1970-funnet er forøvrig omtalt av Haftorn (1971). Begge disse funnene vil bli behørig behandlet og diskutert i forbindelse med artikkelen nevnt i teksten under mongollo.

Beringlo *Pluvialis dominica*.

1977: Rogaland: 1.7.* 2K+ Revtangen, Jæren (O. Bryne).

1978: Vestfold: 13.9.° 2K+ Mølen, Brunlanes (K.P. Gade og G. Numme).

Det tredje og fjerde funn i landet. Underartsspørsmålet ikke klarlagt for noen av funnene.

Alaskasnipe *Calidris melanotos*.

1977: Møre og Romsdal: 24.9.° 1 indiv. Makkevika, Giske (A.O. Folkestad, A. Follstad, Aa. Tørris Ekker m.fl.).

1978: Rogaland: 15.5.° 1 indiv. Grudavatn (I. Dahle, Y. Nilssen, H. Løvbrekke m.fl.).

1979: Vestfold: 26.-27.5.° 1 indiv. Mølen, Brunlanes (H.F. Skjauff og G. Numme).

Nordland: 7.9.° 1 indiv. Røstlandet (K. Hundvebakke).

Funn nr. 14, 15, 16 og 17 innenfor norsk ansvarsområde. Foruten 15 funn i Norge, finnes et funn fra Bjørnøya og et fra Svalbard, se Vader (1979).

Rustsnipe *Tryngites subruficollis*.

1978: Rogaland: 26.-28.9.* 2K+ Utsira (O. Bryne, T. Berg, J.M. Reneflot m.fl.).

1979: Rogaland: 24.-30.7.* 2K+ Børaunen, Randaberg (K. Bø og M. Bø).

Akershus: 22.9.* 1K Tuentangen, Nordre Øyeren, Fet (A. Kalvik og J.H. Ruud).

Den fjerde, femte og sjette funn innenfor norsk ansvarsområde. Det første funnet dreier seg om et indiv. 8.-9.7.1964 på Ny-Ålesund, Svalbard (Ahlén 1967).

Langnebbkasinsnipe *Limnodromus scolopaceus*.

1975: Vest-Agder: 19.8.* 2K+ Tjørne, Lista (T.O. Hansen).

Det fjerde funn i landet (femte funn, se Michaelson (1979)).

Gulbeinsnipe *Tringa flavipes*.

1979: Rogaland: 5.-8.6.* 1 indiv. Hauge, Sokndal (B.E. Paulsen).

Det andre funn i landet.

Fig. 3. Gulbeinsnipe *Tringa flavipes*, i Sokndal, Rogaland juni 1979. Andre funn i landet. Lesser Yellowlegs in Sokndal, Co. Rogaland June 1979. Second Norwegian record. (Foto: Bjørn Erik Paulsen).

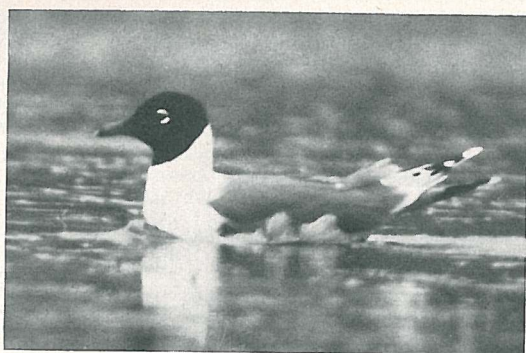

Fig. 4 og 5. Adult franklinmåke *Larus pipixcan*, fotografert på Røstlandet, Nordland juni 1979. Første norske funn.

Adult Franklin's Gull at Røstlandet, Co. Nordland June 1979. First Norwegian record. (Foto: Niklas Törnlund).

Polarsvømmesnipe *Phalaropus fulicarius*.

1977: **Finmark:** 26.-27.6.° hunn Nesseby (M. von Krusenstierna).

Pr. i dag har ingen oversikt over de norske funn av polarsvømmesnipe. Denne arten har alltid vært betraktet som en tilfeldig gjest langs Norskekysten, og Collett (1921) skriver at "den opptræder hertilands meget sparsomt, og der kan gaa 20 aar hen, uden at mere end et dusin eksemplarer bliver skudt og opbevaret for museerne". Sammen med eldre opplysninger fra Nordvi (Haftorn 1971), som skriver at den som oftest skal vise seg i Varangerfjorden fra aug. til okt., men neppe hvert år, tyder disse opplysningene på at arten i forrige og i begynnelsen av dette århundre trolig opptrådte noe mer tallrik enn tilfelle har vært de siste decenniener. Haftorn (1971) nevner i utvalg 21 funn fra perioden 1834-1969. Disse er alle, med unntak av ett, fra S-Norge. Haftorn (pers. medd. 1980) presiserer at disse funnene kun er et utvalg fra litteraturen, men at det trolig inkluderer alle publiserte funn etter 1950. Haftorn påpeker videre at det trolig finnes flere museumsindivider rundt om i landet som aldri har vært publisert, og i tillegg er det nærliggende å anta at mange observasjoner aldri er blitt innrapportert. I vinterdrakt er forøvrig denne arten vanskelig å skille fra svømmesnipe. Det hadde derfor vært interessant å få samlet det eksisterende materiale, både fra litteraturen og museene, slik at man kunne få en mer fullstendig oversikt over artens oppreden her i landet.

Haftorn (1971) skriver imidlertid at påfallende lite foreligger om artens forekomst hos oss i ny tid. I 1975 ble arten ført opp på NNSK's vurderingsliste, og i 5 års-perioden 1975-79 har komiteén kun behandlet og godkjent 3 funn av arten i Norge. Fra litteraturen er 2 funn kjent fra

1950-årene (1 i Rogaland og 1 i Vestfold), 7 fra 1960-årene (1 i Oppland, 1 i Vest-Agder, 2 i Østfold, 1 i Hedmark, 1 i Vestfold og 1 i Finmark) og 8 i 1970-årene (5 i Finmark, 1 i Nordland og 2 i Rogaland). Disse 17 funnene fra de 3 tiårene 1950-79 fordeler seg på 1 i mai, 7 i juni - aug. og 9 i sept. - nov. *Finmarksfunnet fra 1977 (funn nr. 17 etter 1950) er det siste som er godkjent av NSKF.

Svartehavsmåke *Larus melanocephalus*.

1979: **Havområdene utenfor Norskekysten S:** 11.4.° 2K "Henrik Ibsen"-plattformen, Ekofisk (K.P. Gade).

Vestfold: 21.4.° 2K Mølen, Brunlanes (H. Tormassy, K.P. Gade, T. Axelsen og R.E. Hansen), 19.5.° 2K Mølen, Brunlanes (R.E. Hansen).

Akershus: 30.5.° 2K Storøykilen, Fornebulandet, Bærum (G.S. Andersen).

De 4 første funn innenfor norsk ansvarsområde.

Franklinmåke *Larus pipixcan*.

1979: **Nordland:** 16.-17.6.* 2 indiv. (3K+ og 2K) Røstlandet (N. Törnlund, S. Ekelund, F. Johansson m.fl.).

Vestfold: 24.12.° 2K Mølen, Brunlanes (K.P. Gade og R.E. Hansen).

De 2 første funn i landet av denne nordamerikanske arten.

Dvergmåke *Larus minutus*, H.

1979: **Rogaland:** primo juni, (T. Tysse).

Første innrapporterte hekkefunn av denne arten i landet. Reir med 3 egg ble funnet 4.6., men 10.6. var reiret lagt under vann og fuglene forsvunnet.

I 1976 gjorde et dvergmåkepar hekkforsøk i en hettemåkekoloni i Rogaland (Lund og Lid et

al. 1979). En av foreldrefuglene ble bl.a. sett liggende på reiret, men også her forsvant fuglene fra området. Dette funnet er ikke innrapportert til NSKF, men komiteén har vært i kontakt med observatøren og fått verifisert funnet.

I denne sammenheng kun det være på sin plass å knytte noen ord til en smånotis i *Sterna* nr. 2 1970, s. 119 under overskriften "Hekket dvergmåken på Jæren i 1969?". Denne observasjonen er også omtalt av Haftorn (1971), som skriver: "Hekket muligens på Jæren i 1969, i det 1 ad. med 2 juv. ble sett ved Orrevannet i Klepp 22.6. Ungfuglene kunne bare ha vært flygedyktige noen få dager". Smånotisen i *Sterna* ble ledsaget av 2 fotografier, og det ene viste de to ungfuglene, som imidlertid ikke er juvenile fugler (1K), men ett år gamle fugler (2K), som altså var klekket i 1968.

Sabinemåke *Larus sabini*.

1978: **Troms:** 30.5.* ad. Rasteby, Storfjorden (L. Baron og T.J. Greenwood).

Rogaland: 3.10.° 2 indiv. (ad./1K) Utsira (R. Neergaard), 4.10.° ad. Utsira (R. Andersen), 21.10.° 1K Revtangen (H.Ø. Hauge, K.O. Hauge, K.M. Hauge m.fl.).

1979: **Østfold:** 22.9.* 1K Akerøya, Hvaler (R.G. Bosy, R. Olsen og G. Hardeng).

Rogaland: 18.10.° 1K Utsira (C. Frahm m.fl.).

Funn nr. 13, 15, 16, 17, 18 og 19 i landet.

Rosenmåke *Rhodostethia rosea*.

1975: **Finnmark:** 28.6.° ad. Bergebyelvans utløp, Varanger (T. Andersen, E. Larsen og S. Kjærgaard Rasmussen).

Det fjerde funn i landet.

Ismåke *Pagophila eburnea*.

1975- 1976: **Troms:** 27.12.-2.1.° 1K/2K Sommarøy (H. Eidem, F. Eidem og E. Eidem).

1979: **Nordland:** 6.11.* 1K Kjærringøy (B.E. Olsen), 20.+25.12.° 1K Kirkøy, Vega (J. Antonsen).

Haftorn (1971) skriver at ismåken trolig er en temmelig regelmessig, om enn meget fåtallig vintergjest på Finnmarkskysten, og at den ellers her og der er sett i tiden aug. - mai langs kysten sør til Kristiansand S. Haftorn nevner 42 funn som gjelder kjente, konkrete observasjoner fra perioden ca. 1833-1970. Det er selvsagt nærliggende å tro at en rekke funn fra den nordligste landsdelen aldri er blitt innrapportert opp gjennom årene. Disse funnene fordeler seg som følger: 20 i forrige århundre (hvorav 4 før 1875), 11 i perioden 1900-29, 7 i 1930-årene, 2 i 1940-årene og ingen i 1950-årene. Fra 1960-årene omtaler Haftorn (1971) ett funn. I tillegg kommer et innlandsfunn fra Hedmark 23.11.1969

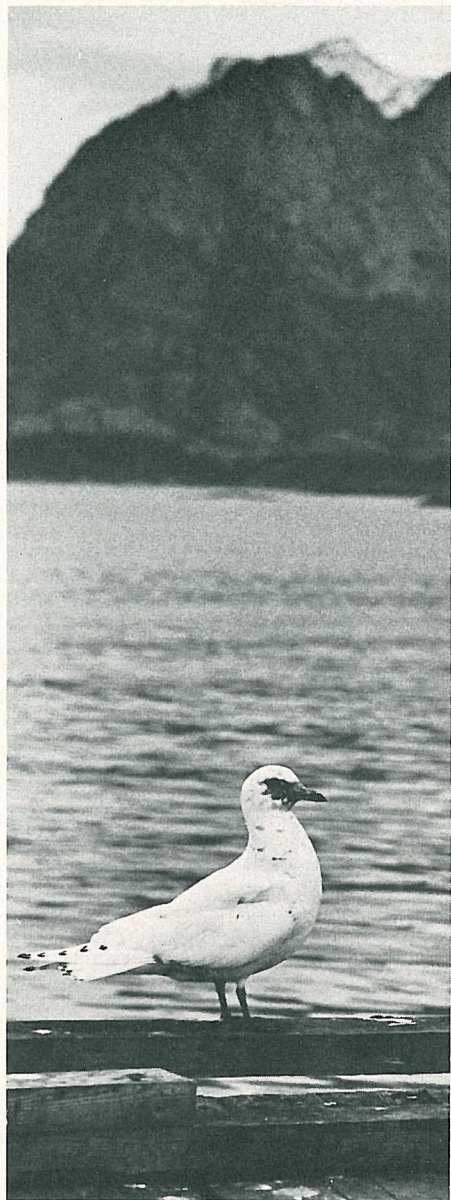

Fig 6. 1K ismåke *Pagophila eburnea*, på Kjærringøy i Nordland 6.11.1979. Funn nr. 46 i Norge. First calendar year Ivory at Kjærringøy, Co. Nordland Nov. 1979. Record no 46 in Norway. (Foto: Bjørn Erik Olsen).

(Barth 1973). Fra 1970-årene har Haftorn med ett funn (18.1.1970, Ørsta, Møre og Romsdal). Senere i 1970-årene har NNSK behandlet kun ett funn, se Michaelsen (1979). De 3 funnene som ble behandlet av NSKF i 1979, dreier seg således om funn nr. 45, 46 og 47 i landet. Den fylkesvise fordelingen av antall kjente, konkrete funn fordeler seg ved utgangen av 1970-årene som følger: Finnmark 14, Troms 10, Nordland 8, N-Trøndelag 2, S-Trøndelag 1, Møre og Romsdal 7, Hordaland 1, Rogaland 2, V-Agder 1 og Hedmark 1.

Mongolturteldue *Streptopelia orientalis*.

1978: **Nord-Trøndelag:** 21.2.-20.3.* 1 indiv. Bruborg, Levanger (P. Øyum, S. Karlsen, P.G. Thingstad m.fl.).

Tredje funn i landet av denne arten. Fuglen er blitt bestemt til nominatformen, *S.o.orientalis*, og dette er andre funn av denne underarten i landet. De to første norske funnene ble gjort i 1903 (*S.o.meena*) og 1907 (*S.o.orientalis*).

Gulnebbgjøk *Coccyzus americanus*.

1978: **Rogaland:** 7.10.* 2K+ hunn Hana, Sandnes (J. Olufsen).

Det første funn i landet av denne nordamerikanske arten, se Holgersen og Olufsen (1980).

Iسفugl *Alcedo atthis*, H.

1975: **Akershus:** juni-aug.° 1 par med 2 reir og unger, when ingen vokste opp (sandras/rev) Nordre Øyeren (T. Rennemo, B. Rennemo, E. Knutsen m.fl.).

Tidligere innrapporteringer av hekkefunn fra Østfold (1962 og 1969) og Hedmark (1974 og 1975, se bl.a. Sollien et al. (1977)), og Akershus-funnet blir således det femte i landet.

Bieter *Merops apiaster*.

1979: **Vest-Agder:** 3.6.° 8 indiv. Groda, Borhaug, Lista (M. Berntsen), 18.7.° 3 indiv. Nesheimvatn, Vanse, Lista (N.H. Lorentzen), 23.8.° 1 indiv. Kråkedalen, Vanse, Lista (N.H. Lorentzen).

Funn nr. 7, 8 og 9 i landet. Det er ikke utenkelig at det kan dreie seg om de samme individer som har holdt seg i området utover sommeren.

Blåråke *Coracias garrulus*.

1977: **Rogaland:** 17.6.° 1 indiv. Sandsvatnet, Karmøy (Aa. Munkejord).

En observasjon fra 18.6.1977 Ferkingstad, Karmøy (Bentz 1979) antas å dreie seg om samme individ.

Haftorn (1971) nevner at denne arten opptrådte oftere hos oss i forrige århundre, bl.a. refereres til Collet (1921), som skriver "oftere

paatruffet" i traktene omkring Oslofjorden. På 1850-tallet begynte forøvrig arten å forsvinne fra sine nordvestlige utposter i S-Sverige (SOF 1978), og en jevn redusering av den svenske bestanden fant sted fram til 1967, da det siste hekkefunnet ble registrert. Haftorn (1971) omtaler 7 konkrete funn i perioden 1866-99. I vårt århundre nevner Haftorn 20 observasjoner fram t.o.m. 1966. Disse fordeler seg tidsmessig som følger: 1 i det første tiåret, 2 i det neste, 2 i 1920-årene, ingen i 1940-årene og 3 i 1950-årene. I tillegg til de 8 funnene i 1960-årene som Haftorn (1971) nevner, finnes i senere litteratur omtalt ytterligere 2 funn (1969). Fra 1970-årene finnes 3 publiserte funn for NNSK ble etablert i 1975. NNSK har behandlet og godkjent 2 forskjellige funn av arten, slik at antall funn i 1970-årene blir 5. Det totale antall publiserte funn i dette århundre blir således 25, hvor Rogalandsobservasjonen fra 17.-18.6.1977 er den siste. 24 av disse 25 funnene fordeler seg på 11 i perioden april - juni, 1 i juli, 10 i aug. - okt., 1 i nov. og 1 i des. Den fylkesvise fordelingen er som følger: 4 i Buskerud, 3 i Nordland, 2 i S-Trøndelag, Akershus, Troms, Finnmark, N-Trøndelag og Østfold, og 1 i Hedmark, Oslo, Vestfold, Telemark, Rogaland og V-Agder.

Dverglerke *Calandrella brachydactyla*.

1977: **Rogaland:** 13.-23.10.* 1 indiv. Utsira (O. Bryne, G. Walinder m.fl.).

1979: **Nord-Trøndelag:** 13.8.° 1 indiv. Rinnleiret (T. Haugskott).

Funn nr. 14 og 15 i landet.

Topplerke *Galerida cristata*.

1978: **Hedmark:** 20.7.° 1 indiv. Hamar (T.E. Kvalnes).

1979: **Hedmark:** 15.2.° 1 indiv. Rutebilstasjonen, Hamar (T. Hagen).

Topplerken er i dag forsvunnet som rugefugl i Norge. Det siste hekkefunnet ble gjort i Akersvika, Hamar i 1972 (Sonerud 1973). I Oslo-området, hvor arten hadde siit sterkeste fofoeste her i landet, ble den siste konkrete hekkingen påvist i 1959, men observasjoner i 1960-årene tyder på at arten hekket her fram til slutten av dette decennium (Haftorn 1971). Publiserte observasjoner fra første halvdel av 1970-årene dreier seg om enkelte, spredte funn fra Hedmark, Akershus, Telemark og Sogn og Fjordane. Fra årene 1975-77 finnes noen få publiserte funn fra Hedmark og Agder-fylkene. Dette førte til at arten ble tatt inn på NNSKs vurderingsliste i jan. 1978 (Michaelsen 1979). NNSK (NSKF) har foreløpig mottatt 2 rapporter av topplerke observert etter 1.1. 1978. Disse er følgende de siste publiserte og godkjente funn av arten her i landet.

Hybrid lævesvale x taksvale *Hirundo rustica* x *Delichon urbica*.

1977: **Buskerud**: 6.6.° 1 indiv. Rud, Flå (D. Langfjæran og O. Rygh).

1979: **Buskerud**: 25.5.* 1 indiv. Averøya, Ringgerike (T. Anker-Nilssen).

Det fjerde og femte kjente funn av denne hybridriden i landet. For data om de 3 første funnene, se Michaelsen (1970, 1979).

Markpiplerke *Anthus campestris*.

1978: **Vestfold**: 15.5.* 1 indiv. Hvasser, Tjøme (T. Lyche og M. Bergan), 30.9.-4.10.° 1K+ Mølen, Brunlanes (K. P. Gade, R. E. Hansen, G. Numme m.fl.), 2.11.° 1K Mølen, Brunlanes (R. E. Hansen og G. Numme).

1979: **Vestfold**: 24.5.° 1 indiv. Mølen, Brunlanes (G. Numme), 4.9.° 1 indiv. Rakke ved Staveren (V. Ree), 14.10.° 1 indiv. Mølen, Brunlanes (A. Clark og R. E. Hansen). **Rogaland**: 13.-17.10.* 1K Utsira (C. Frahm, S. Sørensen m.fl.)

Funn nr. 12, 13, 14, 15, 16, 17 og 18 i landet.

Sibirpiplerke *Anthus hodgsoni*.

1971: **Møre og Romsdal**: 13.6.* 1 indiv. Rørvik, Vigra, Giske (A. O. Folkestad og K. Mork).

1978: **Rogaland**: 9.10.* 1 indiv. Utsira (R. Neergaard og O. Bryne), 27.-30.10.* Utsira (O. Bryne).

Det andre, sjette og sjuende funnet i landet.

Sitronerle *Motacilla citreola*.

1979: **Nordland**: 6.+8.9.° 2K+ Røstlandet (K. Hundvebakke).

Vestfold: 22.10.-5.11.* 1K Mølen, Brunlanes (R. E. Hansen, G. Numme m.fl.).

Det sjette og sjuende funn i landet.

Blåstjert *Tarsiger cyanurus*.

1969: **Finnmark**: 31.5.° hann Lindset, Vadsø (J. Grastveit).

1978: **Vestfold**: 5.11.* 2K+ hunn Mølen, Brunlanes (G. Numme, E. Strømnes, H. Tor-massy m.fl.).

Det første og tredje funn i landet. Finnmarksfunnet fra 1969 har tidligere vært omtalt i litteraturen. Haftorn (1971) skriver at fuglen forsvant før sikker bestemmelse kunne foretas, og at observasjonen var for flyktig til at den kunne godkjennes. I det NNSK var kjent med at observatøren aldri har vært i tvil om at det var en blåstjert han hadde foran seg i 1969, og at dette funnet aldri har vært behandlet av noen sjeldenhetskomité, ønsket komitéen å få saken tilsendt for næyere granskning. I forbindelse med en mulig blåstjertobservasjon i Øvre Pasvik 23.7.

Fig. 7. 1K markpiplerke *Anthus campestris*, på Utsira, Rogaland oktober 1979. Funn nr. 17 i landet.

First calendar year Tawny Pipit on Utsira, Co. Rogaland Oct. 1979. Record no. 17 in Norway. (Foto: Claus Frahm).

1967 (Haftorn 1971) har NNSK vært i kontakt med observatøren, som opplyser at denne fuglen ble bestemt til muligens blåstjert, men at svartrødstjert ikke kunne utelukkes. Ang. funn nr. 2 i landet, se Bentz (1979).

Svartrødstjert *Phoenicurus ochruros*, H.

1979: **Telemark**: medio juni° 1 par med unger Porsgrunn (J. Lifjeld).

Observasjoner vår og høst i Norge de siste tiårene kan tyde på at denne arten er årviss rugefugl hos oss, se bl.a. Haftorn (1971), men observasjoner fra hekketiden og konkrete reirfunn tilsier imidlertid at den fortsatt må betraktes som en uregelmessig hekkefugl, se bl.a. Vik (1976). Innrapporterte hekkefunn før Telemarksfunnet i 1979 er kun fra Oslo (1923), Hedmark (1941), Buskerud (1951, 1952, 1953 og trolig 1954), Aust-Agder (1972) og Vestfold (1975).

Svartstrupe, underart *Saxicola torquata maura*.

1977: **Møre og Romsdal**: 2.11.* 1K hann Grimstadvatnet, Hareid (K. Mork, S. Scheide Mork og A. O. Folkestad).

Første funn av denne sibirske underarten i landet. Svartstrupe av sibirsk opprinnelse er tidligere påtruffet en gang i Norge, men denne fuglen ble ikke bestemt lenger enn til *Saxicola torquata maura/stejnegeri* (Lofstad 1978).

Svartstrupe, underart *Saxicola torquata maura/stejnegeri*.

1978: **Rogaland:** 1.-2.10.° 1 indiv. Utsira (R. Neergaard, F. Gravklev, A. Thelin og T. Berg).

1979: **Rogaland:** 16.-18.10.* 1 indiv. Utsira (J. M. Reneflot, R. Neergaard, O. Bryne m.fl.).

Tredje og fjerde funn i landet av svartstrupe med sibirsk opprinnelse. Kun en gang har det vært mulig å foreta eksakt underartsbestemmelse (se over). Ang. underartsspørsmål og forekomst i Norge, se Robertson (1977), Lofstad (1978) og Ree (1977 a).

Isabellasteinskvtett *Oenanthe isabellina*.

1977: **Rogaland:** 29.9.-18.10.* 1K+ Utsira (G. Walinder, O. Bryne m.fl.).

Første funn i landet av denne arten, som nærmest hekker i SØ-Europa.

Middelhavssteinskvtett *Oenanthe hispanica*.

1977: **Rogaland:** 7.-9.10.* 2K+ hann. Utsira (O. Bryne, V. Ree, J. Viste m.fl.).

1979: **Vestfold:** 2.9.° 2K+ hann Store Færder (T. E. Karlsen og J. Marthinsen).

Andre og tredje funn i landet av denne arten. Rogalandsfunnet fra 1977 dreier seg om den svartstrupete formen av underarten *O.h.melanoleuca*. Dette er første funn av denne underarten i landet, i det det første funnet av arten (se Michaelsen (1979)) etter all sannsynlighet dreier seg om nominatunderarten *O.h.hispanica* (svartstrupe form). Vestfold-fuglen fra 1979 har likeledes blitt bestemt til *O.h.hispanica* (lysstripe form).

Gråstrupetrost *Turdus obscurus*.

1978: **Nord-Trøndelag:** 29.12.° 1 indiv. Nordberghaugen, Verdal (I. Lykke og L. Lykke).

Det andre funnet i landet av denne arten.

Elvesanger *Locustella fluviatilis*.

1979: **Vest-Agder:** 10.6.* 1 indiv. (sy.) Storåker Myr, Mandal (E. Hansen).

Møre og Romsdal: 27.6.* 1 indiv. Dimnasund, Ulstein (O. V. Roald, V. Kalland, K. H. Kalland og K. Mork).

Det femte og sjette funn innenfor norsk ansvarssråde. Det andre funnet dreier seg om en hann 6.9. 1968 i Longyearbyen, Svalbard (Norderhaug 1970). Dette funnet er inntil videre tatt med i landsoversikten, men funnet er ikke verifisert og trenger nærmere granskning (Norderhaug 1970). I litteraturen opp gjennom årene har man alltid lest at Norges første funn av elvesanger dreier seg om et udateret individ fra Evenstad i Østerdal, Hedmark som oppbevares på Zoologisk Museum i Bergen, se bl.a. Haftorn (1971).

En henvendelse til muséet i Bergen førte til en oppklaring av tidspunktet for dette individet. Fuglen ble innlevert av Rolf Granberg, og funndatoen er 14.7. 1941 (Roar Blom in litt. 1979).

Sumpsanger *Locustella luscinioides*.

1979: **Vest-Agder:** 30.5.-16.6.* 1 indiv. (sy.) Slevdalsvannet, Lista (O. Pedersen, K. Olsen, G. Ersdal m.fl.).

Det tredje funnet av denne arten i landet.

Vannsanger *Acrocephalus paludicola*.

1977: **Oppland:** 16.6.° 1 indiv. (sy.) Venabu, Ringebu (T. Fonstad).

Det andre funnet av denne arten i landet, se Fonstad (1980).

Myrsanger *Acrocephalus palustris*, H.

1979: **Østfold:** juni° 1 par m/reir og egg Seutelven (G. Stenmark og O. J. Hanssen).

Observasjoner i løpet av 1970-årene tyder på at denne arten har etablert seg som en årvisst hekkefugl i kysttraktene fra Østfold til Aust-Agder, muligens også i Rogaland (Lund og Lid et al. 1979). Konkrete og innrapporterte hekkefunn før 1979-funnet i Østfold er imidlertid foreløpig kun fra Vestfold (1970, 1971 og 1972) og Buskerud (1978).

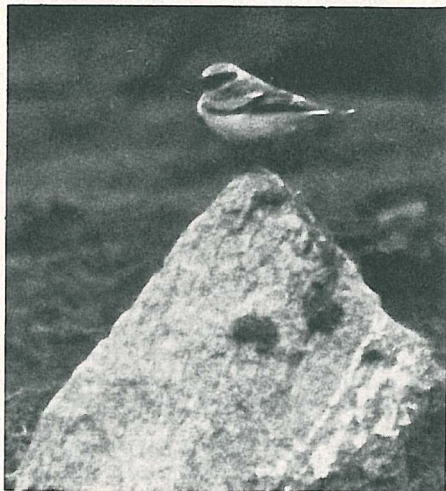

Fig. 8. 2K + hann middelhavssteinskvtett tilhørende underarten *Oenanthe hispanica melanoleuca* på Utsira, Rogaland i okt. 1977. Andre funn av denne arten, men første funn av denne underarten i landet.

Adult male Black-eared Wheatear on Utsira, Co. Rogaland Oct. 1977. Second Norwegian record of this species, but the first of the Eastern subspecies O.h. melanoleuca. (Foto: Jan Viste).

Trostesanger *Acrocephalus arundinaceus*.

1978: **Rogaland:** 22.5.* 1 indiv. Utsira (O. Bryne).

Vestfold: 18.6.* 1 indiv. (sy.) Borrevan-net, Borre (J. Karlsen).

Funn nr. 11 og 12 i landet.

Dvergspottesanger *Hippolais caligata*.

1978: **Rogaland:** 6.10.^o 1 indiv. Utsira (T. Berg og F. Gravklev).

Første funn i landet av denne arten, som nærmest hekker i Vest-Russland ikke langt fra Finskebukten.

Rødstrupesanger *Sylvia cantillans*.

1979: **Rogaland:** 5.-6.6.* hann Kvitsøy (T. Tysse).

Vestfold: 13.6.* hann Store Færder (T. E. Karlsen, K. Pedersen og J. Stokland).

Det fjerde og femte funnet i landet.

Hauksanger *Sylvia nisoria*, H.

1979: **Telemark:** primo juni* 1 par m/reir og egg (J. Lifjeld).

Arten ble i Norge først funnet hekkende i Vestfold (Numme et al. 1973), hvor den senere har hekket hvert år (Lund og Lid et al. 1979). I 1977 ble arten for første gang påvist som rugefugl i Telemark, se Michaelsen (1979).

Møller, underart *Sylvia curruca blythi*.

1978: **Vest-Agder:** 8.10.* 1 indiv. Ullerøy, Farsund (O. Pedersen).

Funn nr. 15 av denne underarten innenfor norsk ansvarsområde. De tidligere funn er hovedsakelig fra Utsira (9) og Revtangen (3) i Rogaland. Tidspunktene ligger i perioden 21.9.-31.10.

Østsanger *Phylloscopus trochiloides*.

1978: **Buskerud:** 2.6.+10.6.+18.6.+9.7.^o hann (2 indiv. 18.6.) Store Oppkuvvann, Ringesrike (J. E. Aanonby, A. Coulthard Jensen, K. Adelsten Jensen m.fl.).

1979: **Vestfold:** 26.5.* hann Mølen, Brunlanes (R. E. Hansen, G. Numme, H. F. Skjauff m.fl.).

Telemark: 5.6.* 1 indiv. Jomfruland (G. Skancke, F. Gravklev og J. Lifjeld), 6.6.* 1 indiv. Jomfruland (F. Gravklev og J. Lifjeld).

Funn nr. 5, 7, og 9 i landet.

Fuglekongesanger *Phylloscopus proregulus*.

1977: **Rogaland:** 16.10.^o 1 indiv. Utsira (O. Bryne og G. Walinder).

1978: **Vestfold:** 3.11.* 1 indiv. Mølen, Brunlanes (K. P. Gade og R. E. Hansen).

Funn nr. 16 og 17 i landet. Dersom man følger opp listen presentert av Michaelsen og Ree

(1975), der nummerrekkefølgen gjelder antall forskjellige individer som er påtruffet i Norge, blir de 2 over nevnte funn fra Utsira og Mølen henholdsvis nr. 21 og 22.

Rødtoppfuglekonge *Regulus ignicapillus*.

1975: **Rogaland:** 2.12.* hunn Hauge, Sokndal (J. Omdahl).

1979: **Vestfold:** 5.-6.4.^o hunn Store Færder (J. Marthinsen), 17.10.* hunn Mølen, Brunlanes (G. Numme, H. Tormassy m.fl.).

Funn nr. 12, 13 og 14 i landet. Ang. funn nr. 4 i Norge, så er datoen her aldri presentert i litteraturen. Dette dreier seg om et indiv. observert på Akerøya, Hvaler, Østfold den 15.5. 1971. De 14 norske funnene fordeler seg på 9 om våren i tidsperioden 5.4.-20.5. og 5 om høsten i perioden 17.10.-2.12.

Halsbåndfluesnapper *Ficedula albicollis*.

1978: **Hordaland:** 10.+17.5.^o hann Hjelmås, Lindås (J. Grimsæth).

1979: **Vestfold:** 22.5.* 2K hann Store Færder (J. Marthinsen, J. Karlsen, J. N. Stokland og K. Pedersen).

Det andre og tredje funnet i landet. Vestfold-fuglen fra 1979 var ringmerket som reirunge på Gotland i Sverige i 1978.

Pirol *Oriolus oriolus*, H.

1972: **Vestfold:** juni^o 1 par m/reir Sandefjord (A. Ringdal).

Det første hekketfunn av denne arten i landet. Hekkeplassen ble kontrollert 3 uker senere. Da var reiret forlatt, men fuglene holdt seg i området. Reiret hang i treet i omlag et års tid. I 1960-årene har man ved flere anledninger hatt mistanke om hekking på Jomfruland i Telemark, spesielt i 1966 og 1967, men noen konkrete funn er ikke gjort (Vik 1976).

Rosenvarsler *Lanius minor*.

1978: **Vestfold:** 9.-10.6.* 1 indiv. Mølen, Brunlanes (K. P. Gade, R. E. Hansen, K.-A. Monrad og E. Strømnes).

I to tidligere NNSK-rapporter er funnummerne blitt feil oppgitt. Vestfold-individet fra 1978 er det femte funnet i landet. De 4 første funnene er fra henholdsvis Vestfold (1965), Akershus (1971) og Rogaland (1975 og 1977).

Rødhodevarsler *Lanius senator*.

1979: **Rogaland:** 5.6.* hann Kvitsøy (T. Tysse).

Østfold: 13.6.* hann Akerøya, Hvaler (M. Nilsen).

Funn nr. 7 og 8 i landet. Begge fuglene tilhørte nominatunderarten.

Rosenstær *Sturnus roseus*.

1973: **Nordland:** 28.6.-5.7.° ad. Røstlandet (T. Hansen og A. Braanaas).

1979: **Rogaland:** 15.-22.8.° ad. Utsira (O. Bryne).

Funn nr. 19 og 25 i landet. Haftorn (1971) omtaler 12 funn i landet i perioden 1885-1967. Disse fordeler seg som følger: 3 i forrige århundre, 1 i 1909, 2 i 1928, 1 i 1937, 1 i 1949 og 2 i 1950-årene (1953, 1956). I tillegg til de 2 funn (1966, 1967) som Haftorn (1971) omtaler fra 1960-årene, kommer et funn fra 1963 (Michaelson 1979). I løpet av 1970-årene foreligger hele 12 publiserte funn av arten i landet, hvorav 4 har vært behandlet og godkjent av NNSK/NSKF. Disse fordeler seg på 9 i perioden 1970-74 og 3 i 1975-79. Tidsmessig fordeler de 25 norske funnene seg som følger: 5 i mars-mai, 6 i juni, 5 i juli, 5 i aug. og 4 i sept.-nov. Den fylkesmessige fordelingen er som følger: 6 funn i Rogaland, 3 i Hedmark, 2 i S-Trøndelag, Telemark og Nordland og 1 i Akershus, Østfold, Oslo, Troms, Oppland, V-Agder, A-Agder, Møre og Romsdal, Finnmark og Hordaland.

Gulirisk *Serinus serinus*.

1978: **Akerhus:** 24.5.° 1 indiv. Storøykilen, Fornebulandet, Bærum (G. S. Andersen). Det femte funnet i landet.

Sibirspurv *Emberiza aureola*.

1979: **Rogaland:** 17.-28.9.* 1K/hunn Utsira (O. Bryne, R. Neergaard, J. M. Reneflot m.fl.).

Funn nr. 10 i landet.

Brunhodespurv *Emberiza bruniceps*.

1978: **Møre og Romsdal:** 25.6.* hann Runde, Herøy (A. O. Folkestad).

1979: **Rogaland:** 20.-31.5.* hann Utsira (O. Bryne, M. Kersbergen, S. Larsen, G. Kristensen).

Funn nr. 6 og 7 i landet.

Rosenbrysttykknebb *Phœnicurus ludovicianus*.

1977: **Rogaland:** 13.-19.5.* ad. hann Utsira (O. Bryne og S. Olsen), 1.10* 1K hann Utsira (O. Bryne, S. Olsen og K. Fjell).

De 2 første funn i landet av denne nordamerikanske arten.

Bobolink *Dolichonyx oryzivorus*.

1977: **Akerhus:** 6.-8.11.* 1 indiv. Fornebulandet, Bærum (A. J. Freberg, J. M. Reneflot, G. S. Andersen m.fl.).

Første funn i landet av denne nordamerikanske arten.

Gulhodetrupial *Xanthocephalus xanthocephalus*.

1979: **Sør-Trøndelag:** 30.5.* 3K+ hann Halten (H. Støen).

Første funn i landet av denne nordamerikanske arten. Siden hekkeområdene ligger i den vestre delen av Nord-Amerika, og de sørligste vinterkvarterene ligger i Mexico, anser NSKF det som overveiende sannsynlig at dette funnet ikke dreier seg om en spontan forekomst, og arten er oppført på B-listen. Arten finnes dessuten i fangenskap i Europa, og de 2 øvrige funn i denne verdensdelen (Danmark og Sverige) anses heller ikke som spontane, se f.eks. SOF (1978).

Et historisk tilbakeblikk i norsk ornitologi med spesiell vekt på førstegangsregistreringer i vårt århundre

Under arbeidet med NSKF-sakene i 1979-80 bestemte undertegnede seg for å skrive et lite historisk tilbakeblikk på norsk ornitologi med spesiell vekt på førstegangsfunn i vårt århundre. Dette skyldtes først og fremst at vi ved utgangen av 1970-årene hadde passert 400 arter på den norske A-listen. Helt uavhengig av disse planene arbeidet Geir Hardeng i 1979 med en tilsvarende artikkel. Denne ble senere publisert i lokaltidsskriftet *Østfoldornitolo-*

gen 1980 nr. 1, s. 26-31 og het "Fra 100 til 400 fuglearter i Norge og om utviklingen i Østfold - et historisk tilbakeblikk". Mye av teksten i Hardengs glimrende artikkel var nettopp stoff som undertegnede hadde planlagt å inkludere i NSKF's 1979-rapport. I og med at Hardengs artikkel ble presentert før undertegnede begynte å arbeide med denne delen av NSKF-rapporten, var det naturlig at endel av teksten fra *Østfoldornitologen* kunne inkluderes

her. Den første delen av Hardengs artikkel er derfor, med samtykke fra forfatteren, gjengitt omtrent ordrett her. Kun enkle korrigeringer av artantall og årstall er gjort i de to siste avsnittene.

TIDEN FØR 1750.

For 425 år siden, i 1555, tok Olus Magnus og noe senere Erik Schønnebl de første famlende "steg udi Ornithologien", og de publiserte sine-iakttagelser på latin og dansk (Schaaning 1925).

På 1600-tallet fikk vi flere fuglebeskrivelser fra Nord-Norge og Trøndelag, og utover på 1700-tallet begynte Carl von Linne å systematisere plante- og dyreriket. Han innførte to latinske navn (slekt og art) som betegnelse på forskjellige arter. Dermed ble det mulig å holde orden på hvilke nye fuglearter som etter hvert ble registrert i Norge.

PIONERTIDEN: FRA 1750 TIL 1820 (70 ÅR).

I 1752 forelå Erich Pontoppidans "Det første Forsøg paa Norges Naturlige Historie", det vil si naturhistorie. Han omtaler vel 100 fuglearter, og dette må betegnes som vår første ornitologiske oversikt (Schaaning 1925).

"Fysisk-økonomiske" bygdebeskrivelser med kapitler om fugl preget "ornitologien" i forskjellige landsdeler på slutten av 1700-tallet og utover i de første årtier av neste århundre. F. Boie publiserte i 1822 et arbeide, der han har en fortegnelse på ca. 150 arter.

RASCH-PERIODEN: FRA 1820 TIL 1865 (45 ÅR).

Norsk ornitologi som fag begynte for alvor etter ca. 1820 ifølge Schaanning. Vi fikk derfor en betydelig økning i antall observerte arter i Norge i årene som fulgte, noe som fremgår av fig. 9 og tabell 1. Sven Nilsson og

Søren Chr. Sommerfelt virket på denne tiden, og en må anta at det omkring 1830 var kjent ca. 200 fuglearter i Norge. Mens det bare tok 15-20 år å øke antallet fra 150 til 200, gikk det ytterligere ca. 45 år før 250 arter var nådd. Dette skyldtes nok at alle vanlige og lett observerbare arter allerede var registrert.

Halvor Heyerdahl Rasch begynte å publisere omkring 1835, og dette fortsatte han med utover i Colletts virketid. Rasch var født (1805) og oppvokst i Eidsberg.

I årene 1840-60 bidro også Peder Chr. Asbjørnsen, J. B. Barth, H. Siebke og Chr. Sommerfelt, som bodde i Trøgstad 1875-94, med opptegnelser.

COLLETT-PERIODEN: FRA 1865 TIL 1915 (50 ÅR).

Med Robert Collett (1841-1913) begynte en ny epoke, og han dominerte den ornitologiske forskningen her til lands fra ca. 1865 til 1910. Samtidig med Collett virket mange andre, bl.a. J. A. Thome fra Onsøy.

Tidsrommet 1840-1910 var preget av en jevn tilgang på nye arter og betydelig økt kunnskap om vår fuglefauna. Omkring 1875 var det i følge Collett kjent 250 fuglearter i Norge.

SCHAANNING-PERIODEN: Fra 1915 TIL 1950 (35 ÅR).

Det gikk nå 40 år (1875-1915) før en ny og betydningsfull ornitolog, Hans Th. L. Schaanning (1878-1956), kunne meddele at ca. 300 arter var sett i Norge pr. 1915. Schaannings aktive periode varte utover til 1940-tallet. O. Olstad (1885-1969) og H. L. Løvenskiold (født 1897) var også sentrale personer i norsk ornitologi i vårt århundre.

Etter hvert overtok "den eldre garde" blant dagens aktive ornitologer, f.eks. A. Bernhoft-Osa (født 1897), E.

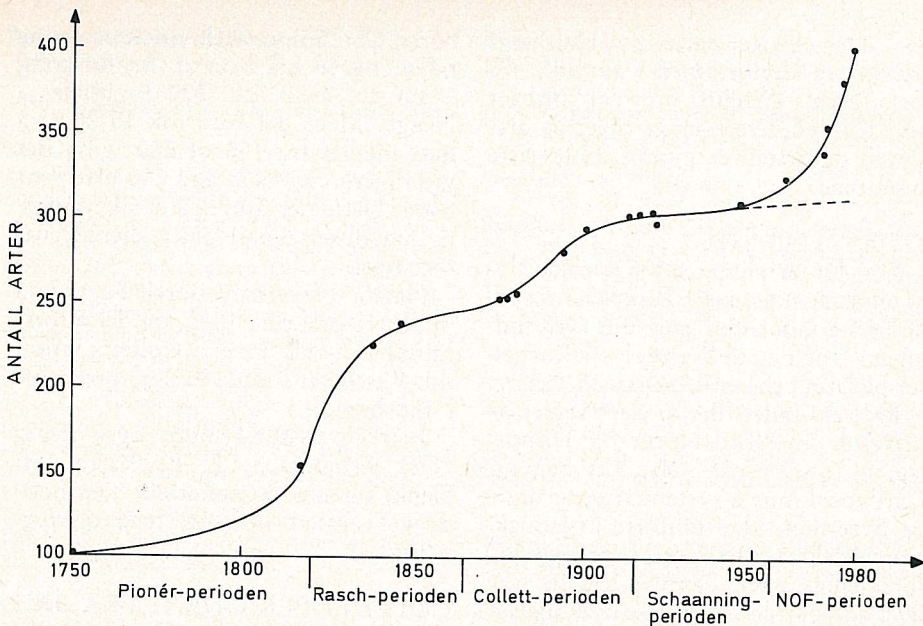

Fig. 9. Antall fuglearter registrert i Norge/norsk område i tiden 1750 til 1980. Punktene angir sikre minimumstall fra litteraturen oppsummert av Hardeng (1980). Figuren viser hovedtrekkene i utviklingen av artsantallet i Norge/norsk område. Kurven er ikke korrigert m.h.t. endringer av størrelsen på det norske området eller systematikk, se hovedteksten under avsnittet "Førstegangsfunnene i vårt århundre". Stiplet linje antyder forventet utvikling etter 1950, se hovedteksten. (Etter Hardeng (1980). *Number of bird species recorded in Norway/Norwegian area in the period 1750-1.1.1980.*

Tabell 1. Omtrentlig årstall for hver ny registrert fugleart i Norge/norsk område i tiden 1750-1979, antall år (periode) som er gått før 50 nye er observert og gjennomsnittlig antall nyregistrerte arter pr. år i perioden. Tallene er modifisert etter Hardeng (1980). I løpet av 230 år (1750 - t.o.m. 1979) er det registrert ca. 300 nye arter, dvs. gjennomsnittlig 1,3 pr. år.

Antall arter	Årstall	Antall år (periode)	Antall nyregistr. pr. år
100	1750	-	-
150	1815	65	0,8
200	1830	15	3,3
250	1875	45	1,1
300	1906	31	1,6
350	1969	64	0,8
400	1979	10	5,0

K. Barth (f. 1913), Y. Hagen (f. 1909), H. Holgersen (f. 1914), H. M.-K. Lund (f. 1913), J. F. Willgoths (f. 1915) og litt senere S. Haftorn (f. 1925) og P. Valeur (f. 1925).

I tiden mellom ca. 1910 og 1950 var det forholdsvis liten tilvekst på arter, noe som kunne antyde at kurven etter hvert ville flate ut, se stiplet linje på fig. 9. Det varte 63 år (1906-69) før artsantallet økte med de neste 50, og i 1969 var tallet 350. Dette forholdsvis lange tidsrommet skyldtes slett ikke redusert ornitologisk aktivitet, men det faktum at lettere iakttagbare arter og mer tilfeldige og regelmessige "gjester" allerede var notert for landet.

NOF-PERIODEN: ETTER 1950.

Økt ornitologisk interesse i tiden etter siste verdenskrig resulterte i at Norsk Ornitologisk Forening ble stiftet i 1957. Dette førte til betydelig ekspansjon i utforskningen av faunaen, en vekst vi enda opplever. 1960-årenes såkalte "grønne bølge" ga en 10-dobling i antall NOF-medlemmer på 15 år (*Sterna* 3: 39 og 13: 121).

I løpet av de siste 15-20 årene kan aktiviteter i stikkords form nevnes: Nye ornitologiske stasjoner og bruk av mistnett, vannfugltellinger, offentlig naturvernarbeid, økt forskning, lokalavdelinger av NOF, rapport- og sjeldenhetskomitéer, "Atlas-prosjektet", tallrike rapporter, nye fugletidsskrifter osv. En slik enorm innsatsøkning måtte gi mange nye funn, og bare i løpet av 1970-årene steg artsantallet fra 352 til 401. Mer litteratur og informasjon, økt levestandard med reiser, mer fritid, videre felterfaring og bedre optisk utstyr (kikkerter/teelenser) har også gjort sitt til den sterke økningen. Eller kanskje ikke sammenhengene er så enkle?

Dyrelivet i dag er et resultat av innvandringen etter siste istid og artenes etablering og tilpasning til våre naturgitte forhold. Fuglefaunaen slik vi kjenner den er imidlertid ikke uforanderlig. Over lengre perioder endres artssammensetningen, og forholdene i et tidsavsnitt er derfor bare et "øyeblikksbilde i en naturfilm som gradvis skifter scene og aktører".

Det er lett å iakttå når trekkfuglene kommer om våren, men det er vanskeligere å si når de forlater oss om høsten. Tilsvarende er tidspunktet for en nykommers etablering bedre kjent enn da en art forsvant fra vår fauna. Det er et faktum at flere nye arter har fått fotfeste i Norge i vårt århundre enn antallet som har forsvunnet. Faunaendringer og forskyvninger i arters utbred-

else, deres ekspansjon og innvandring samt klimaendringer og kunstige miljøinngrep påvirker også faunabildet og artstilveksten.

FØRSTEGANGSFUNNENE I VÅRT ÅRHUNDRE.

Pr. 1.1. 1900 var 292 arter påtruffet innenfor norsk ansvarsområde. Dette tallet inkluderer fasan (innført) og stortrappe, men ikke geirfugl. Tidligere publikasjoner med opplysninger om antall registrerte arter (oppsummert av Hardeng (1980) har dels dreiet seg om Norge (Løvenskiold 1947, Haftorn 1971), dels Norge med Svalbard (og et definert havområde - NZF 1961, 1976), mens Schaanning (1925, 1933) inkluderte både Svalbard og Jan Mayen. Antall arter i de forskjellige listene har derfor variert noe etter størrelsen på det geografiske området. Utvidelsen av det norske området i 1979 førte til at en art som svartbrynlatross forsvant fra oversikten over førstegangsfunn i tabell 2. Det er forøvrig i dag kun en art påtruffet innenfor norsk ansvarsområde som ikke er påtruffet i Norge eller i umiddelbar nærhet av fastlandet. Dette gjelder ringnebbmåke, som kun er påvist på Svalbard. Artsantallet har også forandret seg etter de forskjellige systematiske oppfatninger. En art i en liste kan ha vært betraktet som en underart i en senere landsoversikt eller omvendt. Et eksempel på dette er rødhalevarsler.

Økningen av antall førstegangsfunn fra 292 arter pr. 1.1. 1900 til 401 pr. 1.1. 1980 er vist i tabell 2 og fig. 10. Den kraftige økningen i løpet av 1960- og 1970-årene, med gjennomsnittlig henholdsvis 2,6 og 4,9 nyregistreringer pr. år, kommer også fram på fig. 9. Det er rimelig å anta at kurven vil flate ut noe mot år 2000. Dette skyldes at mange aktuelle nye arter for landet etter hvert er blitt påvist. Det er

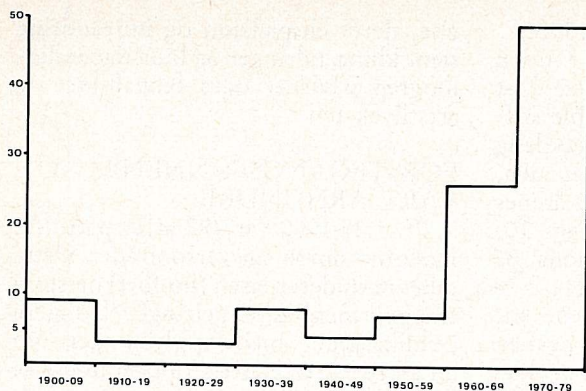

Fig. 10. Antall førstegangsregistreringer innenfor norsk ansvarssområde i vårt århundre.
 Number of new species recorded inside the Norwegian area of responsibility in this century.

Tabell 2. Førstegangsfunn av fuglearter i vårt århundre innenfor norsk ansvarssområde.
 New species for the Norwegian area of responsibility in this century.

293.	1900:	22.6	kanadagås, <i>B. canadensis</i>
294.		13.10	tårnugle, <i>T. alba</i>
295.	1903:	13.11	mongolurteldue, <i>S. orientalis</i>
296.	1904:	8.5	natthegre, <i>N. nycticorax</i>
297.	1905:	16.4	kalanderlerke, <i>M. calandra</i>
298.		31.5	amursvale, <i>H. daurica</i>
299.		8.10	sibirtrost, <i>Z. sibirica</i>
300.	1906:	12.1	hvitøyeand, <i>A. nyroca</i>
301.	1905-07	(eksakt årstall/dato ukjent)	mandarinand, <i>A. galericulata</i>
302.	1915:	16.10	ørkenløper, <i>C. cursor</i>
303.	1918:	13.9	enghauk, <i>C. pygargus</i>
304.	1919:	okt.	dvergfluesnapper, <i>F. parva</i>
305.	1923:	1.9	sultanhøne, <i>P. porphyrio</i>
306.	1924:	3.9	alaskasnipe, <i>C. melanotos</i>
307.	1926:	ca. 10.5	nattergal, <i>L. luscinia</i>
308.	1933:	mai/juni	flamingo, <i>P. ruber</i>
309.		12.12	brilleærflugl, <i>S. fischeri</i>
310.	1934:	6.10	vierspurv, <i>E. rustica</i>
311.	1936:	28.9	dverglerke, <i>C. brachydactyla</i>
312.	1937:	7.9	brunhodespurv, <i>E. bruniceps</i>
313.		7.9	rørsanger, <i>A. scirpaceus</i>
314.		20.9	gulbrynsanger, <i>P. inornatus</i>
315.		8.10	sibirpipplerke, <i>A. hodgsoni</i>
316.	1941:	14.7	elvesanger, <i>L. fluviatilis</i>
317.	1944:	medio april	sandterne, <i>G. nilotica</i>

318.	1949:	18.6	trostesanger, <i>A. arundinaceus</i>
319.		7.7	pallashavørn, <i>H. leucoryphus</i>
320.	1950:	23.9	markpiplerke, <i>A. campestris</i>
321.	1954:	28.5	rødhodevarsler, <i>L. senator</i>
322.		mai	tyrkerdue, <i>S. decaocto</i>
323.		6.6	dverghornugle, <i>O. scops</i>
324.	1956:	26.8	amerikarørdrum, <i>B. lentiginosus</i>
325.	1958:	4.5	rødhodeand, <i>N. rufina</i>
326.		15.5	alpeseiler, <i>A. melba</i>
327.	1960:	25.7	gulirisk, <i>S. serinus</i>
328.	1961:	12.10	hvitvingelerke, <i>M. leucoptera</i>
329.		2.11	gråstrupetrost, <i>T. obscurus</i>
330.	1963:	5.9	svartglente, <i>M. migrans</i>
331.		15.10	fuglekongesanger, <i>P. proregulus</i>
332.	1964:	8.7	rustsnipe, <i>T. subruficollis</i>
333.	1965:	7.6	rovterne, <i>S. caspia</i>
334.		27.6	rosenvarsler, <i>L. minor</i>
335.		5.7	sibirspurv, <i>E. aureola</i>
336.	1966:	2.1	hvithødespurv, <i>E. leucocephalus</i>
337.		14.5	rødstrupesanger, <i>S. cantillans</i>
338.		20.5	jomfrutrane, <i>A. virgo</i>
339.		28.12	ringand, <i>A. collaris</i>
340.	1967:	20.5	rødtoppfuglekonge, <i>R. ignicapillus</i>
341.		30.5	amerikablesand, <i>A. americana</i>
342.		24.7	tereksnipe, <i>X. cinereus</i>
343.		17.9	mysanger, <i>A. palustris</i>
344.	1968:	6.5	halsbåndfluesnapper, <i>F. albicollis</i>
345.		10.5	sumpsanger, <i>L. luscinioides</i>
346.		17.5	pigghalseiler, <i>H. candacutus</i>
347.		10.7	svarthødespurv, <i>E. melanocephalus</i>
348.	1969:	26.4	steintrost, <i>M. saxatilis</i>
349.		31.5	blåstjert, <i>T. cyanurus</i>
350.		24.6	gulbeinsnipe, <i>T. flavipes</i>
351.		14.7	dvergspeve, <i>N. minutus</i>
352.		26.10	langnebbekasinsnipe, <i>L. scolopaceus</i>
353.	1970:	18.5	svartsteinskvett, <i>O. leucura</i>
354.		13.6	egretthege, <i>E. alba</i>
355.		14.6	blåtykknebb, <i>G. caerulea</i>
356.		7.7	spishalesnipe, <i>C. acuminata</i>
357.		19.7	bonapartesnipe, <i>C. fuscicollis</i>
358.		24.8	triel, <i>B. oedicevus</i>
359.		1.10	sitroneerle, <i>M. citreola</i>
360.	1971:	27.5	bonellisanger, <i>P. bonelli</i>
361.		8.6	silkehegre, <i>E. garzetta</i>
362.		6.7	kortnebbekasinsnipe, <i>L. griseus</i>
363.		27.7	hvitvingesvarterne, <i>C. leucopterus</i>
364.		5.8	rødhalsgås, <i>B. ruficollis</i>
365.	1972:	13.5	sumpriske, <i>P. parva</i>
366.		7.6	østsanger, <i>P. trochiloides</i>
367.		8.8	kanadahettemåke, <i>L. philadelphia</i>

368.	1973:	2.5	gultykknebb, <i>H. vespertina</i>
369.		20.5	sørnattergal, <i>L. megarhynchos</i>
370.		22.7	mongollo, <i>C. mongolus</i>
371.		8.8	steppeørn, <i>A. rapax</i>
372.		28.10	gråkinnskogtrost, <i>C. minimus</i>
373.		høsten (okt.)	vinhegre, <i>A. bacchus</i>
<hr/>			
374.	1974:	10.4	tobeltelo, <i>C. vociferus</i>
375.		2.6	alpejernspurv, <i>P. collaris</i>
376.		ca. 15.7	hvitpelikan, <i>P. onocrotalus</i>
377.		31.8	skjæregjøk, <i>C. glandarius</i>
378.		20.9	brunkinnskogtrost, <i>C. ustulatus</i>
379.		30.9	rødhalevarsler, <i>L. isabellinus</i>
380.		10.10	brunsanger, <i>P. fuscatus</i>
381.		13.10	kastanjespurv, <i>E. rutila</i>
<hr/>			
382.	1975:	11.5	sangspurv, <i>Z. melodia</i>
383.		27.5	gulbrystsnipe, <i>C. bairdii</i>
384.		2.6	hekksanger, <i>C. galactotes</i>
385.		27.9	busksanger, <i>A. dumetorum</i>
<hr/>			
386.	1976:	15.5	svartstrupesteinskvet, <i>O. pleschanka</i>
387.		15.5	sotterne, <i>S. fuscata</i>
388.		1.6	brakksvale, <i>G. pratincola</i>
389.		10.6	krøllpelikan, <i>P. crispus</i>
390.		26.6	kongeterne, <i>S. maxima</i>
391.		20.7	ringnebbmåke, <i>L. delawarensis</i>
392.		29.9	tundrapleplerke, <i>A. gustavi</i>
<hr/>			
393.	1977:	13.5	rosenbrysttykknebb, <i>P. ludovicianus</i>
394.		14.6	middelhavssteinskvet, <i>O. hispanica</i>
395.		29.9	isabellasteinskvet, <i>O. isabellina</i>
396.		6.11	bobolink, <i>D. oryzivorus</i>
<hr/>			
397.	1978:	9.6	rødbrytlo, <i>C. asiaticus</i>
398.		6.10	dvergspottesanger, <i>H. caligata</i>
399.		7.10	gulnebbgjøk, <i>C. americanus</i>
<hr/>			
400.	1979:	11.4	svartehavsmåke, <i>L. melanocephalus</i>
401.		16.6	franklinmåke, <i>L. pipixcan</i>

imidlertid fortsatt en rekke arter som er presumptive for det norske ansvarsrådet, og dersom den ornitologiske aktiviteten fortsetter, hvilket alt tyder på i begynnelsen av 1980-årene, er det grunn til å tro at vi i løpet av de kommende to tiår vil få tilføyet anslagsvis 50 nye arter på den norske listen (ca. 2,5 nyregistreringer pr. år). Vår

geografiske beliggenhet representerer muligheter til fortsatt å påvise en rekke nordamerikanske arter, ikke minst når man tar i betraktning det store antall nearktiske arter på De britiske øyer. Arter som plystresnipe, eremittsnipe, flekksnipe, svartnebbgjøk, vandretrost, rødøyevireo, myrtesanger, svartettesanger, rødstjertsanger og nord-

trupial er alle aktuelle. En rekke palearktiske arter er også aktuelle, og det er trolig bare et tidsspørsmål før følgende 10 arter blir tilføyet den norske listen: topphegre, stylteløper, ørkenlo, damsnipe, ørkensteinskvetvett, starrsanger, åkersanger, spottesanger, ørkensanger, viersanger og pungmeis.

Antall arter påvist hekkende (inkl. hekkforsøk) i Norge i løpet av de siste 100 år (t.o.m. 1979) var 243. I tillegg kommer 13 arter som kun er påvist hekkende på Svalbard/Jan Mayen; islom, kortnebbgås, hvitkinngås, ringgås, polarsnipe, sandløper, polarsvømmesnipe, sabinemåke, grønlandsmåke, polarmåke, rosenmåke, ismåke og alkekonge. Det totale antall arter som er påvist hekkende innenfor norsk ansvarsområde i 100-årsperioden 1880 - t.o.m. 1979 blir således 256. Dette tallet inkluderer mandarinand, som både i 1970 og 1971 gjorde hekkforsøk i Sør-Trøndelag (Sollien 1979) og rosenmåke, som gjorde hekkforsøk på Svalbard i 1955 (Løvenskiold 1964). Observasjonene av tereknsnipe og sibirspurv i Finnmark i 1967 (Haftorn 1971) er senere tatt med i litteraturen som godkjente funn, og må således betraktes som norske hekkfunn.

Av disse 256 hekkeartene er 254 blitt påvist som rugefugler i dette århundre innenfor norsk ansvarsområde. Disse kan deles i 2 grupper:

R: Regelmessige rugefugler (inkl. også fåtallige arter eller arter med sterkt begrenset utbredelse innenfor norsk ansvarsområde). Denne gruppen er tilsammen representert ved 225 arter og inkluderer bl.a. dvergdykker, skjeand, taffeland, ismåke, slagugle, lappugle, trelerke, gresshoppesanger og hauksanger.

r: Arter som er påvist rugende innenfor norsk ansvarsområde, men uregelmessig eller tilfeldig (muligens

under innvandring). Tilsammen 29 arter er inkludert i denne gruppen, bl.a. islom, knekkand, rapphøne, vaktel, myrrikse, avosett, polarsnipe, sandløper, storjo, splitterne, isfugl, svarttrødstjert, svartstrupe, myrsanger og dvergspurv. Til denne gruppen kommer også topplerke og kornspurv. Den førstnevnte hekker etter all sannsynlighet ikke lenger i landet (siste konkrete hekkfunn i 1972), mens den sistnevnte forsvant som rugefugl i løpet av 1920- eller 1930-årene (siste konkrete hekkfunn i 1928). Til denne gruppen er også grønlandsmåke inkludert. Denne arten ble av Schaanning (1930, 1933) regnet som regelmessig rugefugl på Jan Mayen både i slutten av forrige og i begynnelsen av dette århundre. Det knytter seg imidlertid endel usikkerhet til disse angivelserne, og arten er i senere litteratur heller ikke omtalt som hekkfugl på øya. Vaurie (1965) skriver at arten muligens har hekket på Jan Mayen tidligere (formerly).

Ser man på de 2 siste tiårene, er tallet på antall påviste hekkearter innenfor norsk ansvarsområde hele 249. De artene som foruten grønlandsmåke og kornspurv ikke er påvist hekkende hos oss i løpet av 1960- og 1970-årene er polarsnipe, sabinemåke og rosenmåke.

De 2 artene som forsvant fra norsk fauna som hekkearter i slutten av forrige århundre er glente (siste hekking i 1890-årene) og hvitbryslø (siste i 1888). Klippeduen forsvant fra Norge som hekkfugl i 1880-årene, men arten *Columba livia* (bydue) hekker i dag i vill tilstand i tettbebyggelse og byer over store deler av landet.

Etter 1.1. 1900 er en rekke arter påvist som nye rugefugler innenfor norsk ansvarsområde. Dette inkluderte hekkfunn av arter som høyst sannsynlig også hekket innenfor norsk ansvar-

sområde i forrige århundre, men manglende undersøkelser gjorde sitt til at de først på et sent tidspunkt ble konstatert som norske hekkefugler. Denne gruppen omfatter følgende arter (både regelmessige og uregelmessige/tilfeldige hekkearter), og er ikke inkludert i tabell 3: havsval, stormsval, skjeand, polarsnipe, sandløper, sotsnipe, kvartbekkasin, sabinemåke, lap-pugle, topplerke, stillits og dverg-spurv.

Av de 35 artene (inkludert i tabell 3) som for første gang ble påvist hekkende innenfor norsk ansvarsområde i dette århundre, har 16 åpenbart eller tilsynelatende etablert seg, og hekket i løpet av siste halvdel av 1970-årene (1975-79) årlig. De fleste av disse er i dag representert ved svært små populasjoner (eks. svarthalespove, taffeland (ingen konstatert hekking i 1975), hauksanger og dvergdykker), men enkelte har i løpet av de siste tiårene økt betraktelig i antall og utvidet hekkeområdene (eks. toppdykker, havsule, tyrkerdue, rørsanger, nattergal og rosenfink). Syv arter hekket i perioden 1975-79 muligens årlig innenfor norsk ansvarsområde, men deres forekomst anses allikevel som uregelmessig pga. manglende opplysninger. Flere av disse er trolig under innvandring. Denne gruppen gjelder svartrødstjert, knekkand, islom, isfugl, storjo, myrsanger og avosett, og årene som kommer vil høyst sannsynlig gi oss svar på dette. De øvrige 12 artene som for første gang ble konstatert hekkende innenfor norsk ansvarsområde i dette århundre er kun påvist tilfeldig. Av disse er 8 påvist hekkende kun en eller to ganger. De resterende 4 artene er snadderand, splitterne, svartstrupe og sivhauk. Hekking hos snadderand er foreløpig kun konstatert 3 ganger, men observasjoner fra forskjellige deler av landet i løpet av 1970-årene tyder på at arten

kan ha hekket hos oss ved flere tilfeller, se bl.a. Svendsen (1978). Hekkeforekomsten hos splitterne og sivhauk har foreløpig vært tilfeldig, men observasjonene i løpet av 1970-årene indikerer at disse to artene kan være i ferd med å få fotfeste hos oss. Svartstrupen hekket i 5-årsperioden 1974-78 hos oss, og i 1977 talte bestanden såpass mange par at det syntes som om arten hadde fått fotfeste. Etter de kalde vintrene 1977/78 og 1978/79 forsvant imidlertid tilsynelatende hele den norske populasjonen (Munkejord in prep.), og dette er grunnen til at arten er tatt med i denne kategorien. Det er imidlertid ikke utenkelig at svartstrupen på nytt kan gjøre et forsøk på å etablere seg i landet i løpet av 1980-årene.

Ser man på 1970-årene alene, ble hele 11 av de 13 artene som ble konstatert hekkende for første gang hos oss påvist i første halvdel av dette tiåret.

Parallelt med den forventede økningen av antall nyregistreringer for landet i løpet av de kommende 2 tiårene, er det også rimelig å anta at flere arter vil bli påvist hekkende for første gang innenfor norsk ansvarsområde før år 2000. Basert på dagens ornitologiske situasjon kan følgende 10 arter være aktuelle i denne sammenheng: gråstrupedykker, rørdrum, polarjo, dvergterne, svartterne, turteldue, trostesanger, dvergfluesnapper, skjeggmeis og båndkorsnebb. Man bør heller ikke se bort i fra at det økende antall observasjoner av glente i 1960- og 1970-årene kan føre til hekkefunn av denne arten i vårt århundre. En tilsvarende utvikling fant sted for lerkfalkens vedkommende. Denne arten hekket hos oss på 1800-tallet, men i løpet av første halvdel av 1900-tallet ble arten bare såvidt registrert i landet (en sannsynlig hekking i Hedmark i 1936 (Haftorn 1971)). Det økende antall observasjoner gjennom 1960- og 1970-årene resulterte imidler-

Tabell 3. Arter påvist hekkende for første gang innenfor norsk ansvarsområde i dette århundre. Ytterligere 12 arter ble for første gang konstatert som rugefugler hos oss etter 1.1. 1900, men disse hekket trolig innenfor norsk ansvarsområde også i forrige århundre, se hovedteksten.
New breeding species inside the Norwegian area of responsibility in this century.

Årstall for første konstaterte hekkfunn	Art	Fylke	Status for siste halvdel av 1970-årene (se hovedteksten)
<i>Year of first breeding</i>	<i>Species</i>	<i>County</i>	<i>Status for the period 1975-79 (see English summary)</i>
1904:	Toppdykker, <i>P. cristatus</i>	Rogaland	R
1919:	Vintererle, <i>M. cinerea</i>	Oslo	R
1923:	Islom, <i>G. immer</i>	Bjørnøya	r(R)
	Svartrødstjert, <i>P. ochruros</i>	Oslo	r(R)
1924:	Lappfiskand, <i>M. albellus</i>	Finnmark	R
Utsatt i slutten av 1930-årene:	Kanadagås, <i>B. canadensis</i>	Akershus	R
1937:	Knoppsvane, <i>C. olor</i>	Østfold	R
1946:	Havsule, <i>S. bassana</i>	Møre og Romsdal	R
1947:	Rørsanger, <i>A. scirpaceus</i>	Vestfold	R
	Knekkand, <i>A. querquedula</i>	Oppland	r(R)
1955:	Svarthalespove, <i>L. limosa</i>	Nordland	R
	Rosenmåke, <i>R. rosea</i>	Svalbard	
	Tyrkerdue, <i>S. decaocto</i>	Rogaland	R
1962:	Isfugl, <i>A. atthis</i>	Østfold	r(R)
1963:	Svartglente, <i>M. migrans</i>	Vest-Agder	
1964:	Nattergal, <i>L. luscinia</i>	Aust-Agder	R
1965:	Snadderand, <i>A. strepera</i>	Østfold	r
1967:	Gresshoppesanger, <i>L. naevia</i>	Rogaland	R
	Tereksnipe, <i>X. cinereus</i>	Finnmark	
	Sibirspurv, <i>E. aureola</i>	Finnmark	
1969:	Vierspurv, <i>E. rustica</i>	Hedmark	R
	Rovterne, <i>S. caspia</i>	Østfold	
1970:	Storjo, ¹⁾ <i>S. skua</i>	Bjørnøya	r(R)
	Rosenfink, <i>C. erythrurus</i>	Buskerud	R
	Myrsanger, <i>A. palustris</i>	Vestfold	r(R)
	Mandarinand, <i>A. galericulata</i>	Sør-Trøndelag	
1972:	Taffeland, <i>A. ferina</i>	Østfold	R
	Pirol, <i>O. oriolus</i>	Vestfold	
	Hauksanger, <i>S. nisoria</i>	Vestfold	R
1973:	Dvergdykker, <i>T. ruficollis</i>	Østfold/Møre og Romsdal	R
1974:	Avosett, <i>R. avosetta</i>	Rogaland	r(R)
	Splitterne, <i>S. sandvicensis</i>	Vest-Agder	r
	Svartstrupe, <i>S. torquata</i>	Hordaland/Møre og Romsdal	R
1975:	Sivhauk, <i>C. aeruginosus</i>	Vest-Agder	r
1976:	Dvergmåke, <i>L. minutus</i>	Rogaland	r

¹⁾ Første funn i Norge: Troms 1975.

tid i et hekkefunn i Hedmark i 1976 (Michaelsen 1979), og dette er det eneste konkrete rugefunnet fra dette århundre.

Avslutningsvis bør det imidlertid i tilknytning til førstegangsregistreringer knyttes et par kommentarer, og i denne sammenheng siteres avslutningen i artikkelen til Hardeng (1980): Selv om det kan være morsomt og stimulerende å påvise nye arter for landet eller fylket, bør dette ikke være et mål i seg selv. Når slike funn settes inn i en videre dyregeografisk sammenheng, får de langt større verdi, og vi får håpe slike betraktninger i økende grad vil prege tiden som kommer. Denne artikkelen er ikke skrevet for å oppmuntre til økt "fugle-frimerkesamling", men antall nyregistrerte arter i de ulike tidsperioder er ment å gjenspeile litt av utviklingen og historien til vår rike ornitologiske tradisjon.

En takk rettes til Magnar Norderhaug for opplysninger om status for endel arter på Svalbard.

Summary

REPORT FROM THE NORWEGIAN BIRD RARITIES COMMITTEE (NSKF) 1979.

In 1979 the earlier Norwegian bird name and rarities committee (NNSK) was divided into two separate committees; one bird name committee

(NNKF) and one bird rarities committee (NSKF). During 1979 NSKF received a total of 205 reports. In addition 3 reports from preceding years were handled. Of the 208 reports a total of 180 (86,5%) were accepted, and these are presented in this article. The Norwegian status for each species is presented. In this connection the following Norwegian words are translated for English speaking readers: *første* = first, *andre* = second, *tredje* = third, *fjerde* = fourth, *femte* = fifth, *sjette* = sixth, *syvende* = seventh, *åttende* = eighth, *niende* = ninth og *tiende* = tenth.

In 1979 8 new species were added to the Norwegian list: *Charadrius mongolus*, *Larus melanocephalus*, *Larus pipixcan*, *Coccyzus americanus*, *Oenanthe isabellina*, *Hippolais caligata*, *Pheucticus ludovicianus* and *Dolichonyx oryzivorus*. *Pelecanus crispus* and *Tarsiger cyanurus* were both on the Norwegian list in 1978, but the first records of these two species (1976, 1969) were accepted in 1979. Two new species were added to the Norwegian B-list (corresponding to Category D species in Britain); *Anas formosa* and *Xanthocephalus xanthocephalus*. New subspecies to the Norwegian list were *Anas crecca carolinensis* and *Oenanthe hispanica melanoleuca*. Of the Siberian Stonechat, *Saxicola torquata maura/steijnegeri* the first definite *S.t.maura* was accepted in 1979. Two new breeding species for the Norwegian area were accepted in 1979; *Larus minutus* in 1979 (also 1976) and *Oriolus oriolus* in 1972.

An up-to-date list of names and adresses at which to contact the different local report and rarities committees (LRSK) is given. The extended geographical area in NSKF's and LRSK's working field is shown in fig. 1 in the 1979 NNKF-report. In 1979 the rules for NSKF and LRSK were revised, and these are also presented in this NSKF-report. The NSKF-rules include

Midsidene:

Havsule *Sula bassana*, w. Fotografert under ringmerking på Skarvklakken, Nordmjele, Andøya i slutten av juli 1980. Skarvklakken er freda, og det er strengt forbudt å kome så nær havsulekolonien at ein uroar fuglane. Det er kun på ringmerkingsoppdrag for Tromsø Museum at ein har lov til å besøke kolonien. Årsaken til desse sterke restriksjonane skriv seg m.a. frå det som skjedde på Skittenskarvholmen. Der blei havsulekolonien redusert frå 84 par i 1975 til 0 par i 1978 på grunn av uvetttige "fugleinteresserte". Dette må ikkje gjenta seg.

Alle foto: Hallgeir B. Skjelstad.

Gannets Sula bassana, photographed on Skarvklakken off Nordmjele, Andøya during a ringing trip at the end of July 1980. Skarvklakken is a nature reserve and the public is therefore strictly forbidden to disturb the birds in any way. An exception is made once a year only for a brief visit by Tromsø Museum to ring the chicks. Gannets are very shy, and such restrictions are necessary to prevent a repeat of the fate of another Gannet colony in North Norway, Skittenskarvholmen. Skittenskarvholmen was colonized in the 1960's, increased steadily to 84 pairs in 1975 but was found deserted in 1978, probably as a result of disturbance.

All photos: Hallgeir B. Skjelstad.

an up-to-date list of species/subspecies which will be considered by NSKF.

By the end of 1979 a total of 401 species had been accepted on the Norwegian A-list (Corresponding to Category A, B and C species in Britain). Passing 400 bird species in the Norwegian area of responsibility gave the opportunity for a short historical retrospect on Norwegian ornithology, and this is presented at the end of this report with special reference to the new species (also new breeding species) in this century. During the period 1900-79 a total of 109 species was added to the Norwegian A-list, and these are presented in table 2. In the period 1879-1979 a total of 256 species had been found breeding (including breeding attempts) inside the Norwegian area of responsibility. 13 of these species were confined to Svalbard (Spitsbergen)/Jan Mayen only. Of these a total of 254 were found in this century (excluding *Milvus milvus* and *Charadrius alexandrinus* from the end of the last century). During the last 2 decades (1960's and 1970's) this number was 249. New breeding species for the Norwegian area of responsibility during this century are presented in table 3. This table includes a status for these 35 species during the 5 year period 1975-79; R: regular breeding species (includes species which occur in very small numbers and species with very restricted breeding areas), r: species found breeding inside the Norwegian area, but irregular or accidental.

Litteratur

- Ahlén, I. 1967: Notes on four rare bird species on Spitsbergen. *Vår fågelvärld* 26: 1-5.
- Anfinnsen, M. T. 1955: Knekkanda, *Anas querquedula* L. *Stav. Mus. Årbok* 64: 69-75.
- Anon. 1975: *Fuglelivet i Asker og Bærum*. Upubl. rapport (Asker og Bærum feltornitologiske forening), 88 pp.
- Barth, E. K. 1973: Ismåke i Åsnes. *Fauna* 26: 141.
- Bentz, P.-G. 1979: Rapport fra NNSK's virksomhet 1978. *Vår Fuglefauna* 2: 171-175.
- Collett, R. 1921: *Norges fugle* (3 bind). H. Aschehoug & Co., Oslo, 1623 pp.
- Cramp, S. (ed.) et al. 1977: *Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa, I*. Oxford Univ. Press, 722 pp.
- Fonstad, T. 1980: Vannsanger *Acrocephalus paludicola*, observert i Norge. *Vår Fuglefauna* 3: 106-112.
- Godø, G. 1974: *Avifaunistiske granskinger i delar av Sogn frå perioden 1970-73*. Upubl. stensil, 72 pp.
- Haftensil, S. 1971: *Norges fugler*. Universitetsforlaget, Oslo, 862 pp.
- Hardeng, G. 1980: Fra 100 til 400 fuglearter i Norge og om utviklingen i Østfold - et historisk tilbakeblikk. *Østfoldornitologen* 7: 26-31.
- Holgersen, H. og J. Olufsen 1978: Første funn av gulnebbgjøk i Norge. *Stav. Mus. Årbok* 88: 73-76.
- Johansson, L. og W. Vader 1980: Faunistisk rapport fra Troms 1968-78. *Vår Fuglefauna* 3: 38-44.
- Lid, G. 1967: Jomfrutrana, en ny art for Norge. *Fauna* 20: 24-28.
- Lofstad, R. 1978: Svartstrupe, *Saxicola torquata* (L.), av sibirisk opprinnelse påtruffet i Norge. *Fauna* 31: 131-136.
- Lund, H. M.-K. og G. Lid (ed.) et al. 1979: *Norges fugleliv*. Det Beste, Oslo, 463 pp.
- Løvenskiold, H. L. 1947: *Håndbok over Norges fugler*. Gyldendal, Oslo, 887 pp.
- Løvenskiold, H. L. 1964: Avifauna svalbarden-sis. *Norsk Polarinst. Skr.* 129: 460 pp.
- Michaelson, J. 1970: Hybrid mellom lavesvale og taksvale ved Tønsberg. *Sterna* 9: 59-60.
- Michaelson, J. 1979: Rapport fra NNSK's virksomhet mai 1976-1977. *Vår Fuglefauna* 2: 54-61.
- Michaelson, J. og V. Ree 1975: Forekomsten av gulbrynsanger og fuglekongesanger i Norge til og med 1974. *Sterna* 14: 65-78.
- Munkejord, A. in prep.: The Stonechat, *Saxicola torquata*, in Western Norway 1973-79.
- Norderhaug, M. 1970: Iakttagelser over dyrelivet på Svalbard 1968. *Norsk Polarinst. Årbok* 1968: 101-106.
- Numme, G., J. Sandve og J. Thollesen 1973: Hekkefunn av hauksanger i Norge. *Sterna* 12: 61-64.
- Olsen, K. 1975: Faunistisk rapport fra Vest-Agder 1970-1974. *Sterna* 14: 161-166.
- Olsen, K. 1976: Sivhauk som hekkefugl på Lista 1975. *Sterna* 15: 65-68.
- Ree, V. 1975: Norsk navne- og sjeldenhetskomité (NNSK) i samarbeid med lokale rapport- og sjeldenhetskomitéer (LRSK). *Fauna* 28: 180-184 og *Sterna* 14: 169-174.
- Ree, V. 1976: Rapport fra NNSK's virksomhet april 1975 - april 1976. *Fauna* 29: 150-157 og *Sterna* 15: 179-197.
- Ree, V. 1977a: Underartene av svartstrupe, *Saxicola torquata* (L.) i Norge. *Fauna* 30: 41-47.
- Ree, V. 1977b: Trekkfuglundersøkelse på Utsira 1972-77. *Sterna* 16: 113-202.
- Ree, V. 1979: Navnet hagefluesnapper tas opp til ny behandling! *Vår Fuglefauna* 2: 213-216.
- Ree, V. 1980: Aktiviteten i de lokale rapport- og sjeldenhetskomitéene (LRSK). *Vår Fuglefauna* 3: 54-59.

- Robertson, I. S. 1977: Identification and European status of eastern Stonechats. *British Birds* 70: 237-245.
- Schaanning, H. T. L. 1925: Bibliotheca ornithologia Norvegica 1591-1924. *Norsk Orn. Tidsskr. II, nr. 6*: 57-131.
- Schaanning, H. T. L. 1930: Revidert Oversikt av Norges Fugler, inclusive Svalbards og Jan Mayens Fauna. *Norsk Orn. Tidsskr. III, nr. 11-12*: 277-291.
- Schaanning, H. T. L. 1933: 1) A contribution to the bird fauna of East-Greenland. 2) A contribution to the bird fauna of Jan Mayen. *Skrifter om Svalbard og Ishavet* 49: 39 pp.
- Seim, V. 1980: Faunistisk rapport frå Sogn og Fjordane 1970-1978. *Vår Fuglefauna* 3: 117-120.
- Sollien, A. 1979: Mandarinanda *Aix galericulata*, i Norge. *Vår Fuglefauna* 2: 29-33.
- Sollien, A., B. Nesholen og J. E. Fosseidengen 1976: *Fuglefaunaen i Grue*. Offsettrykk, 78 pp.
- Sollien, A., J. E. Fosseidengen og B. Nesholen 1977: Avifaunistiske observasjoner fra Hedmark. *Fauna* 30: 168-175.
- Sonerud, G. 1973: Akersvika ved Hamar - en truet lokalitet. *Sterna* 12: 1-20.
- Suul, J. 1976: Faunistisk rapport fra Trøndelag 1970-1974. *Sterna* 15: 114-126.
- Svensden, R. S. 1978: Hekkende snadderand på Vestvågøy i Lofoten? *Vår Fuglefauna* 1: 21-23.
- Sveriges Ornitologiska Förening (SOF) 1978: *Sveriges fåglar*. Stockholm, 268 pp.
- Thorsø Mohr, G. 1970: Flamingo i Kurefjorden i Østfold. *Fauna* 23: 301-303.
- Vader, W. 1979: Vårobservasjoner av gulbrystsnipe og alaskasniipe i Troms. *Vår Fuglefauna* 2: 19-24.
- Valeur, P. 1970: Blåråke. Rustand. Chileflamingo. *Kristiansand Mus. Årbok* 1970: 65-69.
- Vaurie, C. 1959, 1965: *The Birds of the Palearctic Fauna. Order Passeriformes & Non-Passeriformes*. Witherby, London, 1525 pp.
- Vik, R. 1976: *Fuglene i farger*. (5 utg.) H. Aschehoug & Co., Oslo, 279 pp.
- Voous, K. H. 1973, 1977: List of recent Holarctic bird species. Non-Passerines. *Ibis* 115: 612-638; Passerines. *Ibis* 119: 223-250, 376-406.
- Wrånes, E. 1969: Storlire ved Kristiansand. *Sterna* 8: 251.

NSKF's og forfatterens adresse:
c/o Zoologisk Museum,
Sars gt. 1, N-Oslo 5.